

**BELEIDS- EN BEGROTINGSTOELICHTING  
BEGROTINGSUITVOERING 2025**

**Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Audit Lokale Besturen**

Hilde Crevits  
Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven,  
Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

## I. INHOUDSTAFEL

|                                                                                                                                                      |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| I. INHOUDSTAFEL.....                                                                                                                                 | 2         |
| II. INLEIDING DOOR DE MINISTER .....                                                                                                                 | 5         |
| III. SAMENVATTING .....                                                                                                                              | 5         |
| IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN .....                                                                    | 7         |
| 1. Transversale en horizontale doelstellingen .....                                                                                                  | 7         |
| 2. Overkoepelende strategische doelstellingen .....                                                                                                  | 7         |
| V. BELEIDSVELD BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENBELEID .....                                                                                             | 8         |
| 1. ISE BINNENLAND .....                                                                                                                              | 8         |
| <b>1.1 SD 1: We versterken de lokale democratie .....</b>                                                                                            | <b>9</b>  |
| OD 1.1: We evalueren de kiesregelgeving (in brede zin) .....                                                                                         | 9         |
| OD 1.2: We zorgen voor een vlotte organisatie van de (digitale) lokale verkiezingen 2030.....                                                        | 9         |
| OD 1.3: We versterken de gemeenteraad.....                                                                                                           | 10        |
| 1.3.1. Controle op samenwerkingsverbanden .....                                                                                                      | 10        |
| 1.3.2. Statuut lokale mandatarissen .....                                                                                                            | 10        |
| 1.3.3. BBC .....                                                                                                                                     | 11        |
| OD 1.4: We responsabiliseren de besturen door de rol van het administratief toezicht af te bakenen en tegelijk hen te ondersteunen.....              | 11        |
| OD 1.5: We versterken de integriteit en de deontologie .....                                                                                         | 12        |
| OD 1.6: We houden de interpretatie van de omzendbrieven Peeters en Martens aan.....                                                                  | 13        |
| <b>1.2. SD 2: We versterken de lokale bestuurskracht .....</b>                                                                                       | <b>13</b> |
| OD 2.1: We financieren lokale besturen op een duurzame wijze .....                                                                                   | 13        |
| 2.1.1 Open Ruimte .....                                                                                                                              | 14        |
| 2.1.2. Zomerscholen .....                                                                                                                            | 15        |
| 2.1.3. Oekraïne-subsidie.....                                                                                                                        | 15        |
| 2.1.4. Lokaal Bouwshiftfonds.....                                                                                                                    | 15        |
| 2.1.5. Grootstedelijke problematieken.....                                                                                                           | 15        |
| 2.1.6. Een geactualiseerd kader voor specifieke financiering .....                                                                                   | 16        |
| OD 2.2: We ondersteunen lokale besturen door de verkokering stevig aan te pakken en de principes en filosofie van de planlasten te herwaarderen .... | 16        |
| 2.2.1. Eigen ondersteuningsaanbod verfijnen voor lokale besturen .....                                                                               | 16        |
| 2.2.2. Sectorale en gebiedsgerichte samenwerking voor een geïntegreerde benadering van de lokale besturen vanuit de Vlaamse overheid .....           | 16        |
| 2.2.3. Ondersteuning van lokaal energie- en klimaatbeleid afwerken ....                                                                              | 17        |
| 2.2.4. Ondersteuning lokale besturen door gepaste instrumenten aan te reiken in kader van veiligheid .....                                           | 17        |
| OD 2.3: We maken werk van een versnelde digitalisering van de overheidsdienstverlening.....                                                          | 18        |
| 2.3.1. Beleidsinstrumenten ter ondersteuning van lokale besturen bij hun digitaliseringstrajecten .....                                              | 18        |

|                                                                                                                                                                                                                                    |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 2.3.2. Initiatieven voor kennisdeling, capaciteitsopbouw en opschaling bij de lokale besturen .....                                                                                                                                | 19        |
| 2.3.3. Ecosysteem voor digitale vereenvoudiging .....                                                                                                                                                                              | 21        |
| OD 2.4: We maken werk van een gestroomlijnde en transparante samenwerking tussen bestuursniveaus en lokale besturen onderling .....                                                                                                | 22        |
| 2.4.1. We houden alle tussenliggende structuren tegen het licht en via de referentieregio's bouwen we het aantal gemeentelijke tussenstructuren af .....                                                                           | 22        |
| 2.4.2. Vereenvoudiging van de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen en versterking van de democratische controle erop .....                                                                                                   | 23        |
| 2.4.3. Integratie gemeente – OCMW .....                                                                                                                                                                                            | 23        |
| OD 2.5: We blijven lokale besturen die daar voor kiezen ondersteunen om te werken aan schaalvergroting via vrijwillige fusies .....                                                                                                | 23        |
| OD 2.6: HR en sociale relaties .....                                                                                                                                                                                               | 24        |
| 2.6.1. Sociale relaties .....                                                                                                                                                                                                      | 24        |
| 2.6.2. Ondersteunende rol om personeelsbeleid vorm te geven, rekening houdend met sociaal overleg .....                                                                                                                            | 24        |
| OD 2.7 We versterken de leefbaarheid van het platteland: We laten het Vlaamse platteland en zijn gemeenschappen bloeien door een geïntegreerd plattelandsbeleid uit te bouwen .....                                                | 25        |
| <b>1.3. SD 3: we bouwen verder aan de modernisering van de relatie tussen religie en staat en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging .....</b>                                                                       | <b>26</b> |
| OD 3.1: We zetten de dialoog via de Vlaams Interlevensbeschouwelijke Dialoog (VILD) voort.....                                                                                                                                     | 26        |
| OD 3.2: We informeren en houden toezicht op lokale geloofsgemeenschappen .....                                                                                                                                                     | 26        |
| OD 3.3: We moderniseren het Eredienstendecreet en evalueren het Erkenningendecreet .....                                                                                                                                           | 27        |
| OD 3.4: We blijven inzetten op her- en nevenbestemming van eredienstgebouwen .....                                                                                                                                                 | 28        |
| OD 3.5: We zetten verder in op de modernisering van de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging.....                                                                                                                      | 29        |
| <b>1.4 Budgettair kader.....</b>                                                                                                                                                                                                   | <b>31</b> |
| 1.4.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)                                                                                                                                                              | 31        |
| 1.4.2 DAB's .....                                                                                                                                                                                                                  | 41        |
| 1.4.3 Overige entiteiten onder gezag.....                                                                                                                                                                                          | 41        |
| 1.4.4 Overige entiteiten onder toezicht .....                                                                                                                                                                                      | 41        |
| <b>2. ISE STEDENBELEID .....</b>                                                                                                                                                                                                   | <b>42</b> |
| <b>2.1 SD 4: we versterken de leefbaarheid van steden.....</b>                                                                                                                                                                     | <b>43</b> |
| OD 4.1: Met het Vlaams stedenbeleid versterken we de labo-functie van steden en pakken we grootstedelijke uitdagingen aan .....                                                                                                    | 43        |
| 4.1.1 Inzet van stadsvernieuwing om vernieuwende, kwaliteitsvolle en sociaal-rechtvaardige oplossingen te realiseren in de schaarse stedelijke ruimte en dit met oog voor de relatie tussen steden en de omliggende gemeenten..... | 43        |

|                                                                                                                       |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 4.1.2. Kennis en expertise versterken, datagedreven beleid bevorderen en een Vlaams stedelijk beleid stimuleren ..... | 43        |
| 4.1.3. Inzetten op versterkende linkjes tussen het Europese stedelijke programma en het Vlaams stedelijk beleid ..... | 44        |
| <b>2.2 Budgettaire kader .....</b>                                                                                    | <b>44</b> |
| 2.2.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's) ...                                             | 45        |
| 2.2.2 DAB's .....                                                                                                     | 48        |
| 2.2.3 Overige entiteiten onder gezag .....                                                                            | 48        |
| 2.2.4 Overige entiteiten onder toezicht .....                                                                         | 48        |
| <b>3. ISE AUDIT LOKALE BESTUREN .....</b>                                                                             | <b>49</b> |
| <b>3.1 SD 5: Auditstrategie en hefboomwerking .....</b>                                                               | <b>50</b> |
| OD 5.1: Risicogedreven audits .....                                                                                   | 50        |
| OD 5.2: Een incidentgedreven aanpak van onregelmatigheden .....                                                       | 51        |
| OD 5.3: Samenwerken en kennis delen .....                                                                             | 51        |
| <b>3.2 Budgettaire kader .....</b>                                                                                    | <b>52</b> |
| <b>VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD .....</b>                                       | <b>53</b> |
| 1. Apparaatskredieten .....                                                                                           | 53        |
| 2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld .....                                                                     | 56        |
| <b>VII. LIJST MET AFKORTINGEN .....</b>                                                                               | <b>56</b> |
| <b>VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN' .....</b>                                           | <b>58</b> |
| <b>IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT' .....</b>                             | <b>66</b> |
| <b>X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF' .....</b>                                             | <b>66</b> |
| <b>XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE' .....</b>           | <b>66</b> |
| <b>XII. METADATAFICHES INDICATOREN .....</b>                                                                          | <b>68</b> |

## **II. INLEIDING DOOR DE MINISTER**

2025 was mijn eerste volledige werkjaar als minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Audit Lokale Besturen. Daarbij plaatste ik het vertrouwen in onze steden en gemeenten en lokale bestuurskracht centraal. Onze lokale besturen zijn immers het best geplaatst om te bepalen waar beleidsinitiatieven en investeringen het meest nodig zijn. Door meer in te zetten op algemene, structurele financieringsstromen en minder op specifieke projecten, gaven wij hen in 2025 de nodige bestuurskracht, autonomie en verantwoordelijkheid om hun belangrijke taak uit te oefenen.

Het lokale niveau speelt ook een sleutelrol in het geïntegreerd aanpakken van maatschappelijke uitdagingen, bijvoorbeeld de preventie en handhaving van veiligheidsproblematieken in de openbare ruimte en het tegelijk versterken van sociale cohesie. Enkel door een geïntegreerde aanpak kunnen leefbare en veilige steden en gemeenten gecreëerd worden.

Door onze lokale besturen aan het roer te zetten, wil ik een krachtig antwoord bieden op de vele maatschappelijke uitdagingen die vandaag op onze samenleving afkomen. Want onze steden en gemeenten zijn en blijven de overheid die het dichtst bij de mensen staat. Op die manier zijn zij niet alleen onze vinger aan de pols van de lokale samenleving, maar ook de eerste en belangrijkste medestander in goed beleid op maat van de burgers.

In deze beleids- en begrotingstoelichting kan u lezen welke inspanningen en maatregelen we in 2025 hebben genomen om die missie samen te realiseren.

Hilde Crevits

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

## **III. SAMENVATTING**

Als minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Audit Lokale Besturen bouwde ik in 2025 verder aan sterke en toekomstgerichte lokale besturen. Lokale besturen kregen het vertrouwen om zelf te bepalen welke investeringen nodig waren, onder meer door de verdere verschuiving van specifieke naar algemene financieringsstromen. Het Gemeentefonds groeide zoals voorzien, en ook het openruimtefonds werd verder versterkt. De dotatie open ruimte vormt een belangrijk instrument om landelijke gemeenten te ondersteunen.

Lokale besturen nemen een essentiële rol op in het geïntegreerd aanpakken van maatschappelijke uitdagingen zoals veiligheid, sociale cohesie en digitalisering. In 2025 heb ik hen daarbij doelgericht ondersteund via een overkoepelende en samenhangende aanpak. Zo werd de versterking van de lokale veiligheid onderbouwd door de opstart van gemeentelijke vrijwilligerskorpsen, terwijl ik de digitale transformatie van de besturen stimuleerde via het VLOCA-canvas, het programma Gemeentehuis van de Toekomst, het Vlaams Centrum voor Digitale Veiligheid en de verdere uitbouw van interoperabele bouwstenen.

Samenwerking tussen lokale besturen onderling en tussen bestuursniveaus is en blijft cruciaal. In 2025 werd daarom een grootschalig onderzoek opgestart naar alle tussenliggende structuren, met het oog op een transparanter en doelmatiger bovenlokaal landschap.

In 2025 gingen 28 lokale besturen effectief van start als 13 fusiegemeenten, waarbij ABB hen doorheen de opstartfase intensief opvolgde en ondersteunde. Op basis van een uitgebreide beleidsevaluatie werkte ik een vernieuwd kader uit voor toekomstige vrijwillige fusies, met een aangepast procesverloop, stimuleringspakket en versterkt ondersteuningsaanbod.

Ik gaf een belangrijk impuls aan de modernisering van onze lokale democratie. De kiesregelgeving en de organieke regels werden in 2025 grondig geëvalueerd, onder meer de impact van de afschaffing van de opkomstplicht en de werking van coalitievorming en installatieprocedures. De gemeenteraad werd verder ondersteund via vorming, betere informatie-instrumenten en de modernisering van de BBC-toepassingen.

Integriteit blijft voor mij een essentiële voorwaarde voor vertrouwen in het bestuur. Daarom werkte ik onder meer een conceptnota over integriteit en deontologie uit en zet ik sterk in op modernisering van de deontologische instrumenten, vorming en sensibilisering van lokale mandatarissen.

Ik bouwde via een breed participatief traject aan een vernieuwde plattelandsvisie, samen met lokale besturen en plattelandsactoren. Met gerichte steun voor dorpshuizen investeerde ik in sterke, inclusieve ontmoetingsplekken die het lokale gemeenschapsleven dragen. Binnen het stedenbeleid legde ik de klemtoon op leefbare en toekomstgerichte steden. Ik selecteerde nieuwe stadsvernieuwingprojecten, ondersteunde provinciale steden in hun ruimtelijke en klimaatrobuuste opgaven en nam actief deel aan het Europese stedelijke beleid.

Ook de relatie tussen religie en staat werd verder gemoderniseerd. In 2025 werd substantieel gewerkt aan de dialoog met de erkende erediensten, het toezicht op lokale geloofsgemeenschappen, de voorbereiding van wijzigingen aan het Eredienstendecreet en de ondersteuning bij de her- en nevenbestemming van parochiekerken. Daarnaast werden belangrijke stappen gezet in de modernisering van de regelgeving rond begraaftplaatsen en lijkbezorging, inclusief de voorbereiding van regelgeving voor nieuwe vormen van lijkbezorging en de digitalisering van de overlijdensadministratie.

Audit Vlaanderen bleef in 2025 een belangrijke hefboom voor beter bestuur. Het agentschap leverde talrijke rapporten op, van zowel risicogedreven als incidentgedreven audits, en deelde actief kennis om de organisatiebeheersing en de werking van lokale besturen te versterken. De realisatiegraad van de aanbevelingen nam verder toe, wat aantoonde dat besturen de aanbevelingen effectief oppakken. Ik gebruik deze inzichten rechtstreeks voor beleidsbijsturingen, onder meer op het vlak van integriteit en bestuurlijke ondersteuning.

**TOTAAL – BINNENLANDS BESTUUR, STEDENBELEID EN AUDIT LOKALE BESTUREN, excl. DAB's, excl. apparaatsuitgaven en programma B**

| (duizend euro) |        |     |    |           |           |
|----------------|--------|-----|----|-----------|-----------|
|                | AO     | TO  | LO | VAK       | VEK       |
| BA 2025        | 48.329 | 875 | 0  | 4.876.883 | 4.860.558 |
| BA-JR 2025     | 48.329 | 875 | 0  | 4.918.659 | 4.964.069 |
| <b>BU 2025</b> | 1.309  | 695 | 0  | 4.846.315 | 4.917.762 |

**PROGRAMMA SM – BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENBELEID**

| (duizend euro) |           |           |           |            |            |
|----------------|-----------|-----------|-----------|------------|------------|
|                | <b>AO</b> | <b>TO</b> | <b>LO</b> | <b>VAK</b> | <b>VEK</b> |
| BA 2025        | 48.329    | 875       | 0         | 4.876.883  | 4.860.558  |
| BA-JR 2025     | 48.329    | 875       | 0         | 4.918.659  | 4.964.069  |
| <b>BU 2025</b> | 1.309     | 695       | 0         | 4.846.315  | 4.917.762  |

#### **IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN**

##### **1. Transversale en horizontale doelstellingen**

Geen rapportage voor 2025.

##### **2. Overkoepelende strategische doelstellingen**

Geen rapportage voor 2025.

## V. BELEIDSVELD BINNENLANDS BESTUUR EN STEDENBELEID

### 1. ISE BINNENLAND

#### INDICATOR

| Benaming                 | <b>De verhouding tussen de algemene en de specifieke financiering</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Definitie                | <p>Dit percentage geeft de verhouding weer tussen de werkingssubsidies die de Vlaamse gemeenten en hun OCMW van de Vlaamse overheid en de andere overheidsniveaus (vooral de federale overheid) ontvangen als algemene financiering en de werkingssubsidies die ze ontvangen om er specifieke uitgaven mee te financieren. Het resultaat wordt bekomen door de algemene werkingssubsidies van de gemeenten en hun OCMW voor een bepaald boekjaar te delen door de ontvangen specifieke werkingssubsidies voor hetzelfde boekjaar.</p> <p>Het cijfer voor de specifieke werkingssubsidies bevat ook de werkingssubsidies die de gemeenten boeken voor de lonen die het Vlaams departement Onderwijs voor rekening van de gemeenten betaalt aan het gemeentelijk onderwijzend personeel en de federale tussenkomst voor de sociale maatschappelijke dienstverlening via het OCMW.</p> |
| Laatst gekende waarde    | <p>De ontvangsten uit algemene werkingssubsidies van de Vlaamse gemeenten en OCMW's voor het boekjaar 2024 bedragen 4.546.639 Keuro.</p> <p>De ontvangsten uit specifieke werkingssubsidies van gemeenten en OCMW's voor 2024 bedragen 2.982.042 Keuro (absolute cijfers afgerond op het duizendtal en volgens de definitieve jaarrekeningen over het boekjaar 2024). De verhouding tussen beide bedraagt 152,47%.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Streefwaarde             | Een verhouding boven 175%.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Beleidsmatige relevantie | <p>Hoe hoger de verhouding tussen beide, hoe sterker de lokale autonomie. Algemene financiering is immers voorwaardenvrij waardoor lokale besturen volledig vrij zijn deze financiering te gebruiken en niet gebonden zijn aan enige voorwaarden, doelstellingen of rapporteringen. Deze indicator kadert in OD 2.1. (We financieren de lokale besturen op een duurzame wijze).</p> <p>Doordat ook de federale tussenkomst voor de sociale maatschappelijke dienstverlening via het OCMW vervat is in het cijfer voor de specifieke werkingssubsidies, wordt de verhouding tussen de algemene en de specifieke financiering niet alleen beïnvloed door de Vlaamse overheid, maar ook door de federale overheid.</p>                                                                                                                                                                 |



|                                                                                      |                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen | Geen.                                                                                                                                                                                            |
| Budgettaire relevantie                                                               | De algemene en de specifieke financiering van de lokale besturen vormen een belangrijke uitgavenpost in de Vlaamse begroting. Dit bedrag maakt veruit het leeuwendeel uit van het budget van ABB |

## 1.1 SD 1: We versterken de lokale democratie

### OD 1.1: We evalueren de kiesregelgeving (in brede zin)

Na de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024 heeft het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) de regels die betrekking hebben op het verkiezingsproces, en de organieke regels die betrekking hebben op de meerderheidsvorming en op de installatie van de organen, grondig geëvalueerd, met bijzondere aandacht voor de wijzigingen die tijdens de vorige bestuursperiode werden aangebracht. Deze evaluatie leidde tot drie rapporten:

- een eerste rapport betreft een evaluatie van de afschaffing van de opkomstplicht. Aan de hand van een survey hebben onderzoekers van het Centrum voor Lokale Politiek van de Universiteit Gent het stemgedrag en de houding van burgers bij de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024 geanalyseerd;
- een tweede evaluatierapport behandelt het verloop van de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024, zowel op juridisch vlak als op vlak van de praktische organisatie en communicatie, en bevat een aantal verbeteringsuggesties;
- een derde evaluatierapport neemt de nieuwe organieke regels met betrekking tot de coalitievorming, de aanduiding van de burgemeester en de vervroegde installatie van de raden onder de loep. Ook dat rapport bevat een aantal verbeteringsuggesties.

Het eerste rapport werd in april 2025 bezorgd aan de Commissie voor Binnenlands Bestuur en Inburgering van het Vlaams Parlement.

Op 3 juni 2025 heeft ABB de twee andere rapporten voorgesteld aan dezelfde Commissie.

Zoals vermeld in de beleidsnota 2024-2029 Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid (rubriek VI.1.1), zullen de resultaten van de evaluatie meegenomen worden in beleidsinitiatieven die bijdragen tot een vlot verloop van de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2030 en van de installatie van de organen na die verkiezingen.

### OD 1.2: We zorgen voor een vlotte organisatie van de (digitale) lokale verkiezingen 2030

In geen enkele gemeente of provincie is de verkiezing van 13 oktober 2024 ongeldig verklaard. Het agentschap heeft in 2025 dus nergens een buitengewone verkiezing moeten organiseren.

Het agentschap heeft de bewaring van het resterende stempapier verzorgd.

In 2025 werd een protocolovereenkomst gesloten tussen de federale overheid en de deelstaten voor de vernieuwing van het contract voor het gebruik en het onderhoud van de softwaretoepassing 'Martine' voor het kandidaten- en resultatenbeheer bij verkiezingen en de bijhorende overheidsopdracht. Bestellingen in het kader van deze opdracht zullen pas worden geplaatst vanaf 2027.

In een interfederale werkgroep waarin de federale overheid, de gewestelijke overheden en de Duitstalige gemeenschap vertegenwoordigd zijn, wordt sinds oktober/november 2025 een bestek voorbereid voor een overheidsopdracht met het oog op de ontwikkeling van een nieuw digitaal stelsysteem voor de elektronische offline stemming met papieren bewijsstuk.

Het digitale stelsysteem dat sinds 2012 in gebruik is en dat voor de laatste maal gebruikt is voor de lokale verkiezingen in 2024, is immers aan vervanging toe. Het onderhouds- en bijstandscontract eindigt in januari 2027. Om het digitaal stemmen daarna verder te kunnen zetten, is het dus nodig om een nieuwe overheidsopdracht uit te schrijven voor de vervanging van het bestaande systeem.

In 2025 is mijn administratie gestart met de uitwerking van het bestek en bijhorend samenwerkingsverband tussen overheden, met als doel om in het voorjaar van 2026 te landen en voor advies voor te leggen aan de Inspectie van Financiën.

### OD 1.3: We versterken de gemeenteraad

In 2025 zette ik verder in op de versterking van de lokale besturen en specifiek de versterking van de gemeenteraad. De gemeenteraad blijft het belangrijkste bestuursorgaan op lokaal niveau. Er is verder onderzocht welke maatregelen de gemeenteraad en de raadsleden kunnen versterken.

Ik heb daarbij primair ingezet op de deontologie en integriteit van onze lokale besturen en mandatarissen door in een begeleiding te voorzien van de provinciegouverneur na de oplevering van een forensische audit ten aanzien van een gemeente, autonoom gemeentebedrijf, openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of welzijnsvereniging. Daarnaast nam ik een conceptnota aan ter versterking van de deontologie en integriteit van lokale en provinciale besturen. Dit zal in 2026 verder decretaal verankerd worden (zie ook OD 1.5.).

#### 1.3.1. Controle op samenwerkingsverbanden

In 2025 werd ingezet op het versterken van de democratische controle op samenwerkingsverbanden door gemeenteraadsleden te sensibiliseren en te ondersteunen in hun rol. In dat verband werd de procedure van de adviesplicht bij oprichting en statutenwijziging van regioconforme samenwerkingsverbanden opgevolgd met het oog op een latere evaluatie. In OD 2.4. ga ik verder in op andere initiatieven voor de evaluatie van de tussenliggende structuren en de vereenvoudiging van het regelgevend kader voor verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen die bijdragen tot een betere controle op de samenwerkingsverbanden.

#### 1.3.2. Statuut lokale mandatarissen

In 2025 zette mijn administratie verder in op het ondersteunen en adviseren van mandatarissen en besturen over de rechten en plichten van de mandatarissen.

In samenwerking met VVSG organiseerden we een basisopleiding voor burgemeesters, waarbij werd ingegaan op de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van een burgemeester. Er waren 4 verschillende opleidingsdagen die telkens op 3 verschillende locaties georganiseerd werden. Daarnaast organiseerden we samen met een aantal partners (VVSG, VVP, Exello.net en Vlofin) opleidingen zodat raadsleden de lokale beleidsrapporten beter kunnen interpreteren en gebruiken (zie hieronder).

### 1.3.3. BBC

In het voorjaar van 2025 heeft mijn administratie samen met een aantal partners (VVSG, VVP, Exello.net en Vlofin) 10 vormingssessies voor gemeente- en provincieraadsleden aangeboden over de beleids- en beheerscyclus (BBC) van de lokale en de provinciale besturen en de beleidsrapporten. We hebben die ondersteunende avondopleidingen gespreid over de 5 Vlaamse provincies. De focus lag op het aanreiken van informatie om het meerjarenplan 2026-2031 vlot te kunnen lezen, interpreteren en opvolgen. Een goed inzicht in het meerjarenplan en de jaarrekening versterkt het democratisch debat over het beleid en de financiën van de gemeente.

Om de lokale en provinciale besturen te ondersteunen heb ik in juli 2025 een omzendbrief verspreid met richtlijnen voor de opmaak van het meerjarenplan 2026-2031 volgens de (aangepaste) regels over BBC. De (aangepaste) regels over BBC zijn in het voorjaar 2025 ook geduid in praktijkgerichte vormingen die georganiseerd werden in een samenwerking tussen de provinciale bestuursscholen, Exello.net, Vlofin en ABB.

Daarnaast heeft mijn administratie de datatoepassingen waarin de BBC-data worden getoond in 2025 toegankelijker en bruikbaar gemaakt voor alle gebruikers (de medewerkers en de raadsleden van de lokale en de provinciale besturen, VVSG, VVP, Vlaamse parlementsleden, NBB, financiële instellingen, burgers, enz.). Door de modernisering en sterke vereenvoudiging van de verschillende digitale toepassingen wordt het voor iedereen eenvoudiger om het beleid van de lokale en provinciale besturen te analyseren en de financiële impact ervan te begrijpen.

### OD 1.4: We responsabiliseren de besturen door de rol van het administratief toezicht af te bakenen en tegelijk hen te ondersteunen

In 2025 zette ik verder in op een efficiëntere klachtenbehandeling voor de burger. Het is voor de burger immers niet altijd duidelijk waarvoor en wanneer ze bij de Vlaamse overheid terecht kunnen met klachten over hun lokaal bestuur. Mijn administratie verwijst hen desgevallend zo snel mogelijk door naar de juiste instantie opdat hun rechten zo veel als mogelijk gevrijwaard zouden worden. In 2025 contacteerde ABB daarvoor andere Vlaamse entiteiten en federale overheidsinstanties om deze doorverwijzing te optimaliseren. Deze contacten leidden al tot aanbevelingen aan die instanties om de keuze van toezichtvormen (specifiek toezicht/georganiseerd administratief beroep) bewuster te maken en de verschillende vormen beter te aligneren.

Door het wijzigingsdecreet van 24 oktober 2025 werd de provinciegouverneur belast met het begeleiden van een remediëringstraject naar aanleiding van een forensisch auditrapport ten aanzien van een lokaal bestuur. Het

remediëringstraject vervangt de figuur van het 'verscherpt toezicht' en zorgt ervoor dat de taakstelling van Audit Vlaanderen en de opdrachten inzake coaching door de gouverneur mekaar aanvullen. (zie verder bij OD 1.5)

#### OD 1.5: We versterken de integriteit en de deontologie

Het stimuleren van een integer lokaal en provinciaal bestuur werd vanaf het begin van deze bestuursperiode hoog op de beleidsagenda geplaatst. Lokale en provinciale mandatarissen en personeelsleden staan dicht bij de bevolking en hebben dagelijks impact op het maatschappelijk leven. Net daarom is het essentieel dat zij handelen volgens heldere deontologische normen en dat er een cultuur van integriteit heerst binnen de organisatie.

De bevordering van integriteit binnen lokale en provinciale besturen is in de eerste plaats hun eigen verantwoordelijkheid. Om het integriteitsbewustzijn te vergroten, is vanaf het begin van de bestuursperiode substantieel ingezet op sensibilisering over dit onderwerp. Dit is onder meer gerealiseerd via informatiesessies en opleidingen gericht op diverse doelgroepen. In samenwerking met de VVSG en mijn administratie werd bijvoorbeeld integriteit opgenomen in de opleidingsreeks "(Burge)meesterlijk besturen" voor burgemeesters.

ABB heeft het rapport van de thema-audit van Audit Vlaanderen over de integriteitssystemen bij de lokale besturen<sup>1</sup> grondig doorgenomen. De audit wees op knelpunten, zoals te abstracte deontologische codes zonder concrete voorbeelden. Op 18 februari 2025 vond hierover een gedachtewisseling<sup>2</sup> plaats in de Commissie voor Binnenlands Bestuur en Inburgering. Daar bleek dat er al veel instrumenten bestaan om integriteit te waarborgen, maar dat die onvoldoende actief worden toegepast.

Een belangrijke stap in die richting is het decretaal verankeren van het remediëringstraject. Het wijzigingsdecreet van 24 oktober 2025 voorziet dat de provinciegouverneur wordt belast met het begeleiden van een remediëringstraject naar aanleiding van een forensisch auditrapport bij een gemeente, openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, autonoom gemeentebedrijf of welzijnsvereniging. Bij BVR van 5 december 2025 delegeert de Vlaamse Regering zijn bevoegdheid om de provinciegouverneur te belasten met de begeleiding van een remediëringstraject aan de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid. De eerste remediëringstrajecten werden inmiddels opgestart.

Bijkomende beleidsvoorstellen werden geformuleerd in de conceptnota over de versterking van de deontologie en integriteit bij de lokale en provinciale besturen<sup>3</sup>, die goedgekeurd werd op 3 oktober 2025. Deze bevat duidelijke maatregelen om de integriteit en deontologie bij gemeenten, provincies en hun autonome bedrijven te versterken. Het grootste speerpunt is een activering van de deontologische commissie door haar decretaal verplichte taken toe te kennen, zoals het evalueren van de deontologische code met bijbehorende processen en instrumenten, reflectie over nevenfuncties, en klachtenbehandeling. Verder wordt er in de conceptnota onder meer dieper ingegaan op de link met tucht en bestuurlijk toezicht. Deze conceptnota werd op 4 november besproken in de Commissie voor Binnenlands Bestuur en Inburgering<sup>4</sup>. De bemerkingen van de commissie en signalen uit het werkveld worden meegenomen in de verdere uitwerking.

---

<sup>1</sup> Audit Vlaanderen (2024), [Globaal rapport - thema-audit Analyse van het integriteitssysteem](#).

<sup>2</sup> [Gedachtewisseling 13 \(2024-2025\) | Vlaams Parlement](#)

<sup>3</sup> [Conceptnota over versterking van deontologie en integriteit bij lokale besturen | Vlaanderen.be](#)

<sup>4</sup> [Gedachtewisseling 7 \(2025-2026\) | Vlaams Parlement](#)

OD 1.6: We houden de interpretatie van de omzendbrieven Peeters en Martens aan

Ik onderneem onmiddellijk de gepaste acties bij schendingen van de taalwetgeving en verzet mij maximaal tegen pogingen om de Vlaamse interpretatie uit te hollen.

In 2025 werden 3 klachten ingediend met betrekking tot schendingen van de taalwetgeving in 2 faciliteitengemeenten, met name Wemmel en Wezembeek-Oppeem. Eén klacht heeft geleid tot een brief met opmerkingen aan het betrokken bestuur (Wezembeek-Oppeem) over de correcte toepassing van de taalwetgeving. De andere klachten waren (1) te laat ingediend (toezichttermijn verstreken) en (2) zonder voorwerp geworden wegens proactief optreden van het bestuur zelf.

Als minister van Binnenlands Bestuur bewaak ik de correcte toepassing van de taalwetgeving in de bestuurshandelingen van de Vlaamse gemeenten. Specifiek in de Vlaamse faciliteitengemeenten zie ik nauw toe op het taalgebruik in de zittingen van de gemeenteraden. Dat gebeurt door verschillende initiatieven zoals het volgen van de livestreams, het nakijken van de audiovisuele opnamen en zittingsverslagen of het fysiek volgen van de vergaderingen van de gemeenteraad.

In 3 gevallen heeft het volgen van de gemeenteraden door een waarnemer een ambtshalve opvraging van een gemeenteraadsbeslissing tot gevolg gehad. Na onderzoek van de opgevraagde gemeenteraadsbeslissingen heb ik één gemeenteraadsbeslissing van Linkebeek vernietigd, omdat een schepen tijdens de gemeenteraad Frans gesproken had en, in de andere twee gevallen, een brief met opmerkingen over de correcte toepassing van de taalwetgeving gestuurd aan de gemeente Linkebeek en aan de gemeente Kraainem, omdat in beide gevallen een raadslid (of raadsleden) Frans hadden gesproken tijdens (de schorsing van) de gemeenteraad, maar waarbij in beide gevallen de Franstalige tussenkomsten het verloop van de stemming niet beïnvloed hebben en een vernietiging van de beslissing dus niet aan de orde was.

Ik heb ook de provinciegouverneur van Vlaams-Brabant gevraagd om een overleg te hebben met enkele collegeleden van de gemeente Linkebeek, om de correcte toepassing van de taalwetgeving nog eens extra te benadrukken in een persoonlijk gesprek.

## **1.2. SD 2: We versterken de lokale bestuurskracht**

OD 2.1: We financieren lokale besturen op een duurzame wijze

De Vlaamse overheid is bevoegd voor de algemene financiering van de lokale en provinciale besturen. De Vlaamse Regering heeft die besturen de voorbije jaren heel wat extra middelen ter beschikking gesteld onder de vorm van algemene financiering. In 2025 ontvingen lokale en provinciale besturen maar liefst 4,728 miljard euro aan Vlaamse subsidies voor de algemene financiering van hun werking. Het bedrag aan algemene financiering is sinds 2014 meer dan verdubbeld: van 2,3 miljard euro in 2014 naar 4,7 miljard euro in 2025.

Het centrale instrument in de structurele algemene financiering van de lokale besturen is en blijft het Gemeentefonds. De hoofddotatie van het Gemeentefonds vertegenwoordigde bijna 70% van alle algemene financieringsmiddelen in 2025. De hoofddotatie groeit jaarlijks met 3,5%, wat in 2025 een extra bedrag aan algemene financieringsmiddelen van 111.160 Keur vertegenwoordigde.

Binnen het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 is overeengekomen om de algemene financiering van de lokale besturen de komende jaren op peil te houden én te versterken. Dat was belangrijk in het licht van de opmaak en vaststelling van de meerjarenplannen voor de nieuwe lokale bestuursperiode. Bij het bepalen van de lokale beleidsdoelstellingen en actieplannen is de financiële context uiteraard een cruciaal gegeven. Het is een voorname bezorgdheid van mezelf en mijn collega's binnen de Vlaamse Regering dat de lokale besturen ook de komende periode kunnen rekenen op een voldoende en voorspelbare groei van hun basisfinanciering. Het behoud in 2025 en de versterking vanaf 2026 van de reguliere algemene financieringsstromen moet daaraan bijdragen. Mijn aandacht gaat daarbij in het bijzonder uit naar een versterking van de sociale cohesie en de bestuurskracht van de meer landelijke gebieden, onder meer door een versterking van de dotatie op basis van open ruimte vanaf 2026.

Globaal gezien bedroeg voor 2025 het vastgelegde bedrag aan subsidies voor de algemene financiering van lokale en provinciale besturen 4.728.331.624 euro, opgedeeld als volgt:

| <b>Algemene financiering 2025<br/>(SJ0-1SMC2GC-WT)</b>                             | <b>Vastgelegd budget 2025<br/>(in duizend euro)</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| Gemeentefonds: hoofddotatie                                                        | 3.287.144                                           |
| Gemeentefonds: aanvullende dotatie centrumsteden                                   | 192.757                                             |
| Gemeentefonds: aanvullende dotatie Elia-compensatie                                | 83.000                                              |
| Gemeentefonds: aanvullende dotatie sectorale subsidies                             | 131.010                                             |
| Gemeentefonds: aanvullende dotatie compensatie overdracht provinciale instellingen | 24.609                                              |
| Regularisatiepremies vroegere contingentgesco's                                    | 332.598                                             |
| Dotaties provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.                             | 3.100                                               |
| Dotatie gebaseerd op de responsabiliseringsbijdragen van de lokale besturen        | 324.784                                             |
| Dotatie gebaseerd op open ruimte                                                   | 126.975                                             |
| Uitvoering compensatieregeling niet-VIA-personeel VIA 6                            | 46.335                                              |
| Compensatie minderontvangsten energiedividenden                                    | 26.766                                              |
| Financiële ondersteuning gemeenten omwille van inflatie                            | 148.255                                             |
| Financiering kleine gemeenten met faciliteiten                                     | 1.000                                               |
| <b>Totaal</b>                                                                      | <b>4.728.332</b>                                    |

Sinds 2024 kunnen de lokale en provinciale besturen alle individuele geraamde en definitieve ontvangsten vanaf 2014 uit alle Vlaamse algemene financieringssubsidies raadplegen in een handig interactief overzicht op de website ABB.

#### 2.1.1 Open Ruimte

Met de dotatie op basis van open ruimte wil ik de bestuurskracht van de meer landelijke gemeenten blijvend versterken. In 2025 bedroeg de dotatie 100% van het bedrag voor open ruimte in het Gemeentefonds van 2024, exclusief het aandeel van de dertien centrumsteden. Op dat bedrag werd een jaarlijkse groeivoet van

3,5% toegepast. Vanaf 2026 wordt een bijkomend bedrag van 35 miljoen euro toegevoegd aan de dotatie. In 2027 volgt een extra verhoging van 10 miljoen euro en in 2028 wordt de dotatie verder verhoogd met nog eens 15 miljoen euro. Die opstappen worden mee geïndexeerd met de basisdotatie.

De reeds ruime basisfinanciering voor de lokale besturen werd daarnaast ook in 2025 aangevuld met gerichte subsidies om specifieke uitdagingen en problematieken te ondersteunen, zoals de lokale acties in het kader van klimaat en energie (LEKP), de versterking van zachte mobiliteit (Kopenhagenplan), de verdere cofinanciering van de organisatie van zomerscholen, de inzet van de lokale besturen voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne, ...

#### 2.1.2. Zomerscholen

In 2025 zette ik de cofinanciering voor de organisatie van de zomerscholen verder, samen met mijn collega-minister van Onderwijs. In een zomerschool krijgen kinderen en jongeren gedurende minimaal 10 dagen in juli of augustus een aanbod op maat om leerachterstand te voorkomen of te verhelpen, in combinatie met spel, cultuur en sport. Deelname is vrijwillig en kosteloos. In 2025 stelden we in totaal samen 7,5 miljoen euro ter beschikking. Dankzij de inzet van 98 gemeenten en 39 scholen, namen in totaal 16.756 leerlingen deel aan de zomerscholen, 20% meer dan in 2024.

Die mooie groei is grotendeels te danken aan het toenemend aantal gemeenten die zomerscholen organiseren. Zes gemeenten werken daarbij samen met andere gemeenten, en treden daarbij op als trekker. Door deze samenwerking nemen bijkomend 12 gemeenten deel aan de zomerscholen 2025. Dit betekent dat 110 Vlaamse gemeenten, of meer dan één derde van de gemeenten, hun schouders zetten onder de organisatie van de zomerscholen.

#### 2.1.3. Oekraïne-subsidie

Op 19 december 2025 keurde de Vlaamse Regering een wijziging aan het besluit van 8 april 2022 tot toekenning van een subsidie aan lokale besturen voor de opbouw van opvangcapaciteit voor tijdelijk ontheemden uit Oekraïne goed. De Vlaamse Regering besliste om het nooddorp Gent vanaf april 2026 tot maart 2027 als enige opvanglocatie te hanteren voor ontheemden met opvangnood. Dit besluit voorziet ook in een doorstroomb subsidie om ontheemden na een kortverblijf in het nooddorp Gent te laten doorstromen naar de private huurmarkt.

#### 2.1.4. Lokaal Bouwshiftfonds

Op het Lokaal Bouwshiftfonds, dat werd opgezet om de lokale besturen financieel te compenseren in het kader van planshadedossiers, werden in 2025 nog geen schaderegelingen aangerekend. Er werden bijgevolg in 2025 geen middelen vanuit het BRV-fonds ontvangen en er werden ook geen uitgaven op geboekt.

#### 2.1.5. Grootstedelijke problematieken

In 2025 werd de Vlaamse Gemeenschapscommissie verder ondersteund door een subsidie bij de aanpak van grootstedelijke uitdagingen. Voor de problematiek van de uitdijende effecten van het grootstedelijk gebied van Brussel werd de steun aan Dilbeek, Halle, Vilvoorde, Ninove (subsidie grootstedelijke problematieken) en Denderleeuw, Geraardsbergen en Zottegem (subsidie centrumfunctie mobiliteit) voortgezet. In uitvoering van het regeerakkoord is in het decreet houdende de uitgavenbegroting 2026 van de Vlaamse Gemeenschap bijkomend 5 miljoen euro (subsidie uitdijende grootstedelijke effecten) voorzien voor Denderleeuw, Dilbeek,

Geraardsbergen, Halle, Ninove en Vilvoorde als extra ondersteuning voor demografische uitdagingen door migratiedruk en hun knooppuntfunctie.

In 2025 continueerde ik ook de middelenstroom naar 5 steden (Antwerpen, Gent, Mechelen, Oostende en Sint-Niklaas) in het kader van het Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen, het zogenaamde Grootstedenbeleid. Hiervoor werd 14.274.239 euro verdeeld over de 5 steden (zie ook OD 4.1).

#### 2.1.6. Een geactualiseerd kader voor specifieke financiering

De werkzaamheden met betrekking tot de actualisering van het kader voor specifieke financiering bevinden zich op dit moment nog volledig in de voorbereidende fase. In 2025 werden nog geen uitvoerende stappen gezet. De nood aan meer overzicht, samenhang en transparantie binnen de specifieke subsidiestromen blijft evenwel groot, gezien de omvang en diversiteit aan regelingen die vandaag op de lokale besturen inwerken. Het is daarom essentieel om eerst een volledige inventaris op te maken van alle bestaande vormen van specifieke financiering binnen de Vlaamse overheid. Deze inventaris vormt de basis voor het uitwerken van een algemeen kader dat de versnippering en verkokering binnen de Vlaamse overheid vermindert en bijdraagt aan een meer gecoördineerde en inzichtelijke aanpak. Mijn administratie werkt verder aan de voorbereidingen om een voorstel uit te werken in het kader van de bredere aanpak van verkokering binnen de Vlaamse overheid.

OD 2.2: We ondersteunen lokale besturen door de verkokering stevig aan te pakken en de principes en filosofie van de planlasten te herwaarderen

#### 2.2.1. Eigen ondersteuningsaanbod verfijnen voor lokale besturen

Ik zette afgelopen jaar verder in op de coachende en ondersteunende rol van ABB als kennisadministratie en partner van de lokale besturen. Ik werkte verder aan het uitbreiden en verfijnen van het basisaanbod aan ondersteuningsinstrumenten en beleidsondersteunende monitoren.

Ik heb in 2025 de nodige voorbereidingen getroffen voor de volgende burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor, die tussen maart en juni 2026 loopt, met meer dan 400.000 inwoners die worden uitgenodigd. Daarnaast heeft mijn administratie ook de nodige voorbereidingen uitgevoerd voor de release in januari 2027.

In het najaar bereidt mijn administratie de release Gemeente-Stadsmonitor 2027 voor, die goed zal zijn voor meer dan 400 cijfers voor elk lokaal bestuur. Deze editie wil ik lokale besturen een echte boost geven: in één oogopslag zien wat goed loopt, wat beter kan en welke gemeenten gelijkaardige uitdagingen kennen. De vernieuwde website zal elk lokaal bestuur een quick scan met nieuwe inzichten geven en laat hen ook toe rapporten op maat te maken. Zo groeit de Gemeente-Stadsmonitor uit tot een volwaardig lokaal beleidsinstrument om beleid te voeden en evoluties helder op te volgen, volledig op maat van elk bestuur.

#### 2.2.2. Sectorale en gebiedsgerichte samenwerking voor een geïntegreerde benadering van de lokale besturen vanuit de Vlaamse overheid

De verdere uitwerking van een algemene werkwijze over de lokale regierol bevindt zich momenteel nog in de voorbereidende fase. In 2025 werden nog geen uitvoerende stappen genomen. Het blijft daarbij essentieel om een evenwichtig



kader te ontwikkelen dat enerzijds de autonomie van de lokale besturen respecteert, en anderzijds duidelijkheid biedt over de verwachtingen van het Vlaamse beleid. We werken daarbij aan een betere en meer gebiedsgerichte samenwerking tussen Vlaanderen en de lokale besturen, via het overlegmodel van de referentieregio's, zonder dat het daarbij de bedoeling is dat de referentieregio's evolueren tot een nieuwe bestuurslaag. Bij het stroomlijnen van deze lokale regierol dragen alle beleidsdomeinen het principe van lokale autonomie hoog in het vaandel en wordt het Belfortmodel gerespecteerd. Vlaanderen blijft uitgaan van maximaal vertrouwen in zijn lokale besturen en beoogt een zo groot mogelijke beleidsvrijheid. Mijn administratie werkt verder aan de noodzakelijke voorbereidingen om dit uitgangspunt te vertalen in een samenhangend voorstel dat aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd.

### 2.2.3. Ondersteuning van lokaal energie- en klimaatbeleid afwerken

Met oog op de vermindering van lokale planlasten en het tegengaan van versnipperde financiering van lokale besturen, begon ik in 2025 met de uitfasering van het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP). Op 13 juni 2025 werd het besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van de laatste LEKP-subsidie t.w.v. € 9.330.999 goedgekeurd. Deze subsidie zal op 30 april 2026 uitbetaald worden en dient voor klimaatacties doorheen 2026 in het kader van het LEKP 1.0. De gemeenten die ingetekend zijn op LEKP 1.0 moeten over deze subsidie rapporteren tegen 1 mei 2027.

Op 18 juli 2025 keurde de Vlaamse Regering de actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) goed. Om de doelstellingen uit het VEKP te realiseren is er nood aan een goede samenwerking tussen het lokale niveau en Vlaanderen. Daarom vorm ik het LEKP om tot een structureel dialoogplatform dat alle klimaatgerelateerde Vlaamse beleid richting lokale besturen helder kanaliseert, knelpunten wegwerkt en zorgt voor eenduidige, resultaatgerichte steunmaatregelen zonder administratieve ballast. Om tot een gecoördineerde aanpak te komen zal ik in overleg treden met de ministers bevoegd voor Omgeving, Mobiliteit en Klimaat en Energie.

|                                             |                                       |
|---------------------------------------------|---------------------------------------|
| SJ0-1SMC2GA-WT                              | Vastleggingen<br>in 2025 (in<br>euro) |
| Subsidie Lokaal Energie- en Klimaatpact 1.0 | 9.330.999                             |

Op 19 december 2025 werd het Programmadecreet bij de begroting 2026 bekrachtigd en afgekondigd. Dit decreet houdt de bepalingen in die een einde maken aan het LEKP. Er wordt enerzijds in een overgangsregeling voorzien die de uitbetaling van de hogervermelde laatste LEKP-subsidie toelaat, en anderzijds voorziet dit decreet de opheffing van het LEKP-decreet en bijhorend uitvoeringsbesluit vanaf 1 januari 2027.

Binnen het 100 Wijken Platform vonden er in 2025 verschillende doorbraaksessies plaats waarbij lokale besturen en stadsvernieuwingsprojecten leren van elkaar rond een buurtgerichte en geïntegreerde aanpak van verschillende klimaatopgaven. De doorbraaksessies focusten op: collectieve renovaties, wijktransformaties, en betaalbaar wonen in relatie tot de energietransitie. Op 30 juni 2025 vond de tweede editie van het 100 Wijken Forum plaats met als thema 'buurt per buurt versnellen naar fossielvrij'. Lokale besturen, buitenlandse praktijken en andere stakeholders bundelden krachten en wisselden leerervaringen uit rond een meer geïntegreerde, buurtgerichte aanpak van de energietransitie bij stadsvernieuwings- en verduurzamingsprojecten. Dit gebeurde in partnerschap

met Workroom vzw, ABB, Flux50, VITO, VVSG Netwerk Klimaat, de Minaraad, SAAMO, ODE Vlaanderen, KULeuven institute for energy and society en UGent.

#### 2.2.4. Ondersteuning lokale besturen door gepaste instrumenten aan te reiken in kader van veiligheid

Op 18 juli 2025 kende de Vlaamse Regering een projectsubsidie toe aan Rode Kruis-Vlaanderen voor de ondersteuning van de gemeentelijke vrijwilligerskorpsen. Deze beslissing geeft uitvoering aan punt 9 van het Vlaams Defensieplan van 4 april 2025 dat verder werd geconcretiseerd in de conceptnota "Weerbaarheidsprogramma" van 23 mei 2025. Voor het werkingsjaar 2025 bedraagt de subsidie 350.000 euro.

Het project over de gemeentelijke vrijwilligerskorpsen ging van start in september 2025. Tegen het einde van 2025 gaven reeds 143 lokale besturen aan interesse te hebben in de oprichting van een gemeentelijk vrijwilligerskorps. Verder kwam de eerste stuurgroep van het project samen op 27 november 2025.

In november 2025 werd een bevraging bij de burgemeesters gelanceerd over veiligheid, veiligheidsgevoel en aandachtswijken. In totaal namen 170 van de 285 burgemeesters deel. De resultaten werden toegelicht in de Commissie voor Binnenlands Bestuur en Inburgering van 9 december 2025. Ik lichtte hierbij mijn beleid toe, waaronder de uitrol van een juridisch-administratieve helpdesk ter ondersteuning van de lokale besturen, die in 2026 zal worden uitgerold.

|                                                                                  |                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| SJ0-1SMC2GA-WT                                                                   | Vastleggingen in 2025 (in euro) |
| Projectsubsidie Rode Kruis-Vlaanderen – werkingsjaar 2025 (BVR van 18 juli 2025) | 350.000                         |

### OD 2.3: We maken werk van een versnelde digitalisering van de overheidsdienstverlening

#### 2.3.1. Beleidsinstrumenten ter ondersteuning van lokale besturen bij hun digitaliseringstrajecten

In 2025 zette ik het VLOCA-canvas verder in en verankerde ik het als beleidsinstrument ter ondersteuning van lokale besturen en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden bij complexe digitaliseringstrajecten. Binnen onder meer bij City of Things- en EFRO-trajecten ondersteunde het VLOCA-canvas en het VLOCA-team lokale besturen bij de vertaling van hun ambities en noden rond digitale dienstverlening naar concrete, haalbare en schaalbare oplossingen, met aandacht voor de samenhang van en verankering met beleidsdoelstellingen, processen, governance en technologie. Ik schoof het VLOCA-canvas daarbij expliciet naar voren als een gestandaardiseerde en stapsgewijze methode om digitaliseringsprojecten te definiëren, te structureren en te documenteren. Dit moet leiden tot een grotere vergelijkbaarheid en herbruikbaarheid van de uitgewerkte oplossingen. Op die manier werken we stapsgewijs verder naar een referentiearchitectuur van Vlaanderen. Binnen het programma Gemeentehuis van de Toekomst (GVT) werd de methodiek van het VLOCA-canvas en de begeleiding naar voor geschoven als leidraad voor het uitwerken van noden en oplossingen. Daarnaast communiceerde ik het canvas ook breder als ondersteuningstool naar lokale besturen via onder andere workshops, fysieke en online toelichtingen.

In 2025 zijn via het Smart Flanders-programma samen met diverse partners verschillende onderzoeksvoorstellen uitgewerkt om lokale besturen te ondersteunen bij het voeren een datagedreven beleid voor thema's mobiliteit en klimaat. Er kon echter geen budget worden voorzien. De onderzoeksvoorstellen zijn wel gedeeld met de bevoegde beleidsdomeinen. Er is beslist om Smart Flanders stop te zetten en de ondersteuning op vlak van digitalisering en datagedreven beleid voor lokale besturen te bundelen onder Gemeentehuis van de Toekomst.

Om lokale besturen verder te ondersteunen op vlak van digitale veiligheid, is in 2025 het Vlaams Centrum voor Digitale Veiligheid (VCDV) opgericht. Het VCDV staat in voor de beleidsvorming en -ondersteuning op vlak van digitale veiligheid voor lokale besturen en Vlaamse overheid. In 2025 is de voorbereiding van de Vlaamse beleidsstrategie digitale veiligheid en decretale verankering ervan opgestart. Verder is onder het VCDV ook het Vlaamse CSIRT (Cyber Security Incident Response Team) verder uitgebouwd, om Vlaamse en lokale besturen te ondersteunen bij cyberincidenten. In samenwerking met het VCDV is ook de identificatieprocedure voor de NIS2-wetgeving georganiseerd en zijn stappenplannen ontwikkeld voor de implementatie van de wetgeving voor de diverse sectoren. De stappenplannen zijn met lokale besturen gedeeld. Tot slot konden lokale besturen in 2025 opnieuw cofinanciering aanvragen voor het uitvoeren van ICT-veiligheidsaudits. Via een gerichte communicatie, zijn alle lokale besturen die eerder nog geen ICT-veiligheidsaudit lieten uitvoeren op de hoogte gebracht.

In het kader van de verkenning van een ICT-ondersteuningsstructuur heeft mijn administratie een raamwerk uitgewerkt waarbinnen lokale besturen hun prioriteiten en belangen rond digitalisering samen kunnen evalueren en prioriteren in één portfolio. Dat zal toelaten om vervolgens over te gaan tot gecoördineerde acties, zoals bijvoorbeeld gezamenlijke aankopen of investeringen. In 2025 heb ik hierover gesprekken gevoerd met lokale besturen, werksessies georganiseerd met intermediaire organisaties, VVSG, KCVS, leveranciers en afgestemd met Vlaamse partners zoals VLAIO, Digitaal Vlaanderen, HFB en andere betrokken entiteiten.

Deze aanpak brengt alvast meer inzichten in de noden van lokale besturen, het bestaande landschap van ICT en digitaliseringsondersteuning en de mogelijke contouren van een strategisch raamwerk voor de ondersteuning van lokale besturen bij hun digitale transformatie. Deze gesprekken bevestigen daarenboven dat digitale uitdagingen steeds complexer worden en een impact hebben op zowel de dienstverlening als de interne bestuurlijke processen, en dat zij individuele projecten en organisaties overstijgen.

Een belangrijk inzicht uit deze verkenning is dat verdere vooruitgang in belangrijke mate kan worden gerealiseerd door te vertrekken vanuit het bestaande ecosysteem van ondersteuningsinitiatieven en door de complementariteit tussen bestaande actoren, initiatieven en samenwerkingen te versterken. De verkenning benadrukt het belang van samenhang, afstemming en samenwerking rond gedeelde noden, met duidelijke rollen en verantwoordelijkheden. Daarbij wordt niet beoogd om zelf de ontwikkeling of productie van digitale oplossingen over te nemen, maar wel om lokale besturen beter te ondersteunen in prioritering, samenwerking en gezamenlijke trajecten, onder meer via schaalvoordelen en kennisdeling.

Dit resulteert in een heroriëntering van het programma Gemeentehuis van de Toekomst als een belangrijk vertrekpunt voor de verdere beleidsmatige uitwerking van een toekomstgerichte en gedragen ondersteuningsaanpak voor de digitale transformatie van lokale besturen.

2025 was het jaar waarin de eerste gunningen plaatsvonden binnen de raamovereenkomsten voor de verdere uitbouw van het digitaal ecosysteem. Het is vandaag nog te vroeg om daar evaluaties aan te koppelen. Die worden in 2026 aangevat waarbij zal worden bekeken hoe deze, in samenwerking met Digitaal Vlaanderen, een meerwaarde kunnen leveren voor de lokale besturen.

### 2.3.2. Initiatieven voor kennisdeling, capaciteitsopbouw en opschaling bij de lokale besturen

Ik ondersteunde in 2025 de verderzetting van het succesvolle programma Gemeentehuis van de Toekomst. Vele trajecten werden dit jaar afgerond en met prijzen bekroond.

Zo werd de digitale transformatie SHIFT in Zuid-West-Vlaanderen die als hefboom voor een warme toegankelijke en lokale dienstverlening is opgezet, bekroond met de "GoudenByte". Het traject "Burgerloket", een samenwerking tussen 37 lokale besturen ter verbetering van de dienstverlening rond burgerzaken, won de "Digital Society Award" voor beste samenwerking en e-Gov project.

"Kinderopvang dichtbij en digitaal" werd genomineerd als beste "Smart City" project omwille van de inclusieve digitale oplossing die het de ouders echt makkelijker maakt.

Daarnaast waren er de brede lancering van Family Proef (automatische toekenning geboortepremie) en de opstart van het overlijdensplatform "Elys" waar ondertussen alle Vlaamse Gemeenten zijn op aangesloten.

Het jaarlijkse kennisevent waarop ik lokale besturen stimuleer om hun ervaringen met burgergerichte digitalisering uit te wisselen en het verderzetten van het programma voor de komende legislatuur aankondigde, was dan ook een feestelijke bijeenkomst met 370 deelnemers uit lokale besturen.

Ik onderzocht binnen het Gemeentehuis van de Toekomst-programma de mogelijkheid om bij lokale besturen het huidige landschap van boekhoudkundige, financiële registratie alsook hun beleidsrapportering te vernieuwen of optimaliseren. Ik organiseerde concreet een aantal werksessie met financiële directeurs (VLOFIN) en algemene directeurs om de noden te capteren aan de hand van het VLOCA canvas. Dit toont aan dat het VLOCA-canvas ook kan dienen voor bovenlokale en interbestuurlijke vraagstukken en oplossingen.

In 2025 heb ik ervoor gezorgd dat het Open Proces Huis werd uitgebreid met functionaliteiten om procesinformatie te verrijken met een informatieklasserbepaling en informatie-assets. Op die manier kunnen lokale besturen ook die inzichten met elkaar delen.

ABB werkte een intens co-creatief traject uit voor het beschrijven van 40 van de meest kritische processen bij lokale besturen in het kader van de NIS2-regelgeving. Daarnaast is ook zeer actief ingezet op het organiseren van contactmomenten met lokale besturen om het Open Proces Huis onder de aandacht te brengen. Ik heb ook ingezet op het realiseren van integratie-oplossingen met tussen enerzijds het Open Proces Huis en anderzijds oplossingen op de markt die lokale besturen gebruiken om processen te beheren en/of uit te voeren. Dit leidt tot opschaling van Open Proces Huis op een efficiënte manier.

Mijn administratie werkte het voorbije jaar samen met het Expertisecentrum Interoperabiliteit (ECI) bij Digitaal Vlaanderen om te komen tot een coherent verhaal en kennisdeling richting lokale besturen. Via de praktische toepassing van het VLOCA-canvas fungeerde VLOCA in 2025 als scharnier tussen beleid en praktijk. Het canvas functioneerde hierbij als kompas en draaischijf tussen de Vlaamse overheidsniveaus, lokale besturen, hun stakeholders en leveranciers, met

het oog op interoperabiliteit, schaalbaarheid en hergebruik van Vlaamse bouwstenen en oplossingen.

Ik zette in 2025 via het VLOCA-team sterk in op capaciteitsopbouw rond interoperabiliteit, onder meer in het kader van de EFRO-oproep 'Digitalisering bij lokale besturen'. Door deze aanpak droeg VLOCA in 2025 bij aan kennisdeling, aan het verhogen van de digitale maturiteit van lokale besturen en aan het stimuleren van interbestuurlijke samenwerking rond schaalbare en toekomstgerichte digitale dienstverlening

Tot slot heeft mijn administratie onderzocht hoe de bestaande digitale oplossingen binnen het interbestuurlijk landschap nauwer kunnen samenwerken met de digitale bouwstenen die beheerd worden door Digitaal Vlaanderen. Binnen de projectvoorstellen Vlaanderen Radicaal Digitaal 3 (VRD3) werd telkens gekeken naar synergiën en efficiëntiewinsten door samenwerking. In 2026 zet ik, in uitwerking van VRD3 verder in op verdere samenwerkingen.

### 2.3.3. Ecosysteem voor digitale vereenvoudiging

Ik werkte verder aan oplossingen die inzetten op interoperabele datauitwisseling tussen systemen waarbij ik onder meer efficiëntiewinsten bij lokale besturen en hogere datakwaliteit nastreef. Ik bouw deze oplossingen in een open data ecosysteem die het toelaat om innovatieve toepassingen te ontwikkelen en luister hierbij telkens naar de noden vanuit de lokale besturen.

In 2025 lag de focus hierbij op volgende trajecten:

- Het concept van een Slimme Lokale Bron is getest met enkele lokale besturen. Dit zorgt ervoor dat zij data uit hun lokale besluiten kunnen hergebruiken binnen andere digitale toepassingen en deze dus niet dubbel moeten ingeven en beheren. Daarenboven gebeurt dit op een manier die leverancier-onafhankelijk is.
- Ik ondersteunde verder lokale besturen bij de opmaak van hun besluiten door het mogelijk te maken om bestaande databronnen te hergebruiken in hun notuleringspakketten. Ik doe dit door de lokale besturen een open source editor aan te bieden. Ik heb hiervoor een netwerk gelanceerd met lokale besturen, private partners en de VVSG die moet zorgen in een verhoogde implementatie en wisselwerking rond kwaliteitsvolle besluitvorming.
- Ik zorgde voor een koppeling met het Verenigingsregister zodat lokale besturen vlot data van de verenigingen op hun grondgebied kunnen raadplegen en binnenkort samen met die verenigingen beheren. Zo beschikken de besturen voor de meest actuele informatie om hun dienstverlening richting hun verenigingen te organiseren.
- Ik optimaliseerde, in samenwerking met het departement MOW en AWV, de koppeling tussen lokale besluitvorming en het register van verkeersmaatregelen. Ik realiseerde de doorstroom van deze data naar de nieuwe Vlaamse toepassing Signalisatie.Vlaanderen die alle verkeersborden inventariseert. Beide bronnen worden gecombineerd bij de opmaak van aanvullende verkeersreglementen in de notuleringspakketten van de lokale besturen. Dat zorgt voor een volledig geïntegreerde digitale workflow, met minder administratieve lasten voor de wegbeheerder.
- Ik bouwde binnen Citerra, een *City of Things* project, aan een toepassing die onder meer via lokale besluitvorming een oplossing wil bieden voor de versnipperde toegangsvoorwaarden voor autoluwe zones in Vlaanderen.

- Voor Lokaal Beslist zette ik in op de ontwikkeling van een datamonitoringtool. Met deze tool krijgen lokale besturen een beter overzicht over hun data en ondersteuning bij het bewaken van de kwaliteit en volledigheid ervan.
- Daarnaast is, in samenwerking met Digitaal Vlaanderen, ondersteuning geboden bij de ontwikkeling van "Lokaal Beslist in Mijn Burgerprofiel", naar aanleiding van het GVT Slimme Raadpleegomgeving. Hiermee zet ik stappen om lokale besluitvorming beter toegankelijk te maken voor burgers via bestaande digitale platformen.

Verder heb ik in 2025 vanuit mijn bevoegdheid verder uitwerking gegeven aan de Vlaamse hoofdlokettenstrategie:

- Enerzijds werd het Loket achter de schermen omgevormd zodat we in 2026 de vernieuwde toepassing kunnen lanceren. Vanaf 20 april 2026 zal het Loket gekoppeld zijn met de Interbestuurlijke Producten- en Dienstencatalogus, zodat lokale besturen een breed aanbod van digitale dienstverlening vanuit de Vlaamse overheid kunnen doorzoeken. Ik heb daarbij ingezet op betere datakwaliteit van dit aanbod.
- Anderzijds heb ik in samenwerking met de andere 3 hoofdloketten een duidelijke hoofdlokettenvisie en -strategie uitgezet om de dienstverlening van de overheid eenvoudiger, duidelijker en toegankelijker te maken voor onder meer de lokale besturen.

ABB beheert met het Organisatieportaal (basisregister voor contact- en organisatiegegevens van lokale besturen) en de Lokale Producten en Diensten Catalogus (basisregister voor lokale productinformatie) twee belangrijke digitale bouwstenen die de brede Vlaamse hoofdlokettenstrategie mee ondersteunen. In 2025 ben ik aan de slag gegaan met gebruikersfeedback binnen deze basisregisters en de lijn uitgetekend van de groei van deze digitale bouwstenen de komende jaren. Ik ontwikkel deze oplossingen volgens dezelfde principes en binnen hetzelfde digitaal ecosysteem.

Tot slot heeft ABB met het bestaande opendata ecosysteem voor lokale besluiten, samen met de Stad Gent en twee Duitse steden een kandidatuur ingediend voor een deels door de Europese Commissie gesubsidieerd pilootproject binnen *Data Spaces for Smart and Sustainable Cities and Communities*. Binnen dit traject experimenteren we gericht met AI-toepassingen. In 2025 hebben we de technische fundamenteën voor dit project gelegd. In 2026 bouwen we verder met drie concrete resultaten die moeten aantonen welke meerwaarde AI biedt wanneer het wordt gecombineerd met gestructureerde lokale besluitendata.

OD 2.4: We maken werk van een gestroomlijnde en transparante samenwerking tussen bestuursniveaus en lokale besturen onderling

2.4.1. We houden alle tussenliggende structuren tegen het licht en via de referentieregio's bouwen we het aantal gemeentelijke tussenstructuren af

In juli 2025 werd een grootschalig onderzoek naar de tussenliggende structuren opgestart. Dit onderzoek, uitgevoerd door een consortium van de universiteiten van Antwerpen, Hasselt en Leuven, heeft tot doel om alle intermediaire structuren in kaart te brengen en hun operationele capaciteit, maatschappelijke meerwaarde en democratische legitimiteit te analyseren. Een begeleidende stuurgroep met o.a. VVP, VVSG en ABB bewaakt de voortgang (looptijd 12 maanden, oplevering voorzien midden 2026). Eind 2025 zat dit traject op kruissnelheid: het

onderzoeksteam selecteerde 10 representatieve cases over verschillende provincies en beleidsdomeinen, hanteerde een uitgebreide methodologie (documentenanalyse, survey, focusgroepen, vergelijking met Nederland) en rapporteerde al waardevolle eerste inzichten. De resultaten van het onderzoek moeten beleidsaanbevelingen opleveren om de bovenlokale samenwerking doelmatiger en democratischer te organiseren.

In 2025 werd een haalbaarheidsstudie uitgevoerd voor een centrale inventaris van samenwerkings- en verzelfstandigingsvormen. Deze studie, opgezet in het kader van het door Vlaanderen gesubsidieerde project Labo Regiovorming van de VVSG, onderzocht de oprichting van een databank die een actueel overzicht moet bieden van alle vormen van samenwerking en verzelfstandiging van Vlaamse lokale besturen. Na een aanbesteding in mei 2025 werd Sirius NV aangesteld als uitvoerder. Via een iteratief ontwerpproces met focusgroepen en een Proof of Concept werden de functionele en technische vereisten in kaart gebracht.

Conclusie van de studie: een centrale inventaris is juridisch, technisch en organisatorisch haalbaar en zou de transparantie significant versterken, mits duidelijke afspraken over governance, datakwaliteit en privacy. De studie beveelt aan om te starten met een basisinventaris, eventueel aangevuld met een mandatenmodule, als optimale balans tussen meerwaarde en haalbaarheid. De definitieve resultaten bevestigen de meerwaarde dergelijke inventaris, wat de weg vrijmaakt om dit in de volgende fase daadwerkelijk te implementeren.

|                                             |                                 |
|---------------------------------------------|---------------------------------|
| SJ0-1SMC2GA-WT                              | Vastleggingen in 2025 (in euro) |
| Onderzoek naar de tussenliggende structuren | 158.134,90                      |

#### 2.4.2. Vereenvoudiging van de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen en versterking van de democratische controle erop

In 2025 vond de voorbereiding plaats van de vereenvoudiging van de regels rond verzelfstandiging en samenwerking en de versterking van de democratische controle van lokale besturen op hun verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen, waarvoor in 2026 een beleidsevaluatie door ABB is gepland. De scope van de evaluatie omvat de adviesplicht op oprichtingen en statutenwijzigingen van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn en het regelgevend kader rond deontologie en integriteit voor deze rechtsvormen.

#### 2.4.3. Integratie gemeente – OCMW

De juridische integratie van gemeenten en OCMW's in Vlaanderen vereist een federaal regelgevend initiatief. Hoewel er op de verschillende niveaus verkennende gesprekken gevoerd werden, werd dit federale initiatief in 2025 niet opgestart.

### OD 2.5: We blijven lokale besturen ondersteunen om te werken aan schaalvergroting via vrijwillige fusies

Per 1 januari 2025 kende elk fusietraject zijn effectieve aanvang. Dit houdt concreet in dat 28 oorspronkelijke lokale besturen gefuseerd zijn naar 13 fusiebesturen. In het voorjaar van 2025 heeft ABB de fusiebesturen nauwlettend opgevolgd en verder ondersteund bij de administratieve moeilijkheden die de kop opstaken.

ABB finaliseerde zijn rapport over de beleidsevaluatie van de fusies 2025. Deze evaluatie geeft inzicht in het volledige proces van de voorbije vrijwillige fusieoperatie en is gebaseerd op bevragingen, interviews en focusgroepen met de fusiebesturen en tal van andere stakeholders. De conclusies en aanbevelingen gaven me de nodige handvaten om een nieuw kader te ontwikkelen voor de toekomstige vrijwillige fusies van gemeenten. Dat kader omvat onder meer:

- een gewijzigd procesverloop van een vrijwillige fusie;
- een aangepast stimuleringspakket;
- een geoptimaliseerde ondersteuningsaanbod.

Op 16 januari 2026 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota 'Vrijwillige fusies van gemeenten' goed met daarin het kader voor toekomstige gemeentefusies. Hiermee geven we een sterk signaal aan de lokale besturen om hun bestuurskracht grondig onder de loop te blijven nemen en verder te onderzoeken op welke manier ze hun bestuur slagkrachtiger kunnen maken. [De Vlaamse Regering voorziet een schuldovername voor vrijwillige fusies vanaf 2031, Deze schuldovername wordt gebaseerd op het aantal inwoners van het fusiebestuur \(1\), en op de transitiekosten die een vrijwillige fusie met zich meebrengt \(2\). Op die manier komt de Vlaamse Regering tegemoet aan de aanbeveling uit de evaluatie van de fusieoperatie van 2025 om voor de berekening van de fusiebonus meer rekening te houden met de aanzienlijke transitiekosten die inherent verbonden zijn aan een fusieoperatie.](#)

## OD 2.6: HR en sociale relaties

### 2.6.1. Sociale relaties

Op 14 maart 2025 werd in de schoot van het Comité C1 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Deze overeenkomst blaast het sociaal overleg binnen het Comité C1 nieuw leven in en verankert de inspraak van lokale en provinciale werkgevers duurzaam in het sociale overleg. Tegelijk werd het huishoudelijk reglement van de voorvergadering geactualiseerd. Deze aanpassingen waarborgen een volwaardig sociaal tripartite overleg dat door alle partijen wordt gerespecteerd.

In 2025 gaf ik de opdracht aan het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing om een onderzoeksproject op te zetten over kwalitatief sociaal overleg in Vlaanderen, meer specifiek in respectievelijk het Sectorcomité XVIII en Comité C1. Dat onderzoek werd afgerond eind 2025 met het rapport "Naar een kwalitatief sociaal overleg in de Vlaamse publieke sector". De resultaten van dat onderzoek werden geagendeerd op het Comité C1 op 24 december 2025 en werden voorgelegd aan de sociale partners tijdens een voorvergadering van 14 januari 2026.

In de schoot van het Comité C1 werd in het najaar van 2025 een technische werkgroep Agressie opgericht bestaande uit vertegenwoordigers van de sociale partners en begeleid door het ABB. De werkgroep kwam voor het eerst samen op 2 december 2025 en had als opdracht:

- de toenemende agressie tegen personeelsleden van lokale en provinciale besturen in kaart te brengen;
- bestaande knelpunten, oorzaken en risico's te analyseren;
- mogelijke maatregelen, goede praktijken en beleidsopties te formuleren;
- aanbevelingen voor te bereiden voor het Comité C1.

Er werden in de loop van 2025 ook drie protocollen afgesloten in het Comité C1:

- protocol 2025/1 van 11 juni 2025 over dienstenchequesondernemingen;



- protocol 2025/2 van 17 november 2025 over het gewijzigde kaderreglement van de OFP Prolocus DC-toezegging;
- protocol 2025/3 van 1 december 2025 over het wijzigingsbesluit aan het rechtspositiebesluit 23 januari 2023 en de tuchtprocedurebesluiten van 20 juli en 14 december 2018 waar enkele tekstuele verbeteringen werden aangebracht en een gedeeltelijke omzetting werd gerealiseerd van de richtlijn (EU) 2019/1158 van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en van de richtlijn (EU) 2023/970 van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen.

#### 2.6.2. Ondersteunende rol om personeelsbeleid vorm te geven, rekening houdend met sociaal overleg

In februari 2025 lanceerde ik de campagne "*Werk voor je lokaal bestuur*" met een afgebakend doel, namelijk om de zichtbaarheid van lokale en provinciale besturen als werkgever te verhogen via een centrale, publiek toegankelijke landingspagina. De campagne was complementair en ondersteunend aan bestaande on- en offlinerekruteringskanalen van onder meer de lokale en provinciale besturen zelf en de VDAB. De mediacampagne werd door een externe partner in samenspraak met het ABB opgezet in twee fasen. De eerste fase was gericht op het vergroten van de algemene bekendheid, oftewel de bewustmakingsfase, met de nadruk op het breed verspreiden van de boodschap en het opwekken van interesse. In de tweede fase, de overwegings- en overtuigingsfase, werd de focus gelegd op personen die eerder interactie hadden met de campagne of op profielen die hier sterk op leken, met als doel hen te stimuleren om door te klikken naar de landingspagina. Er werden met de campagne sterke resultaten geboekt: het kende een bovengemiddeld kijkpercentage van circa 2,5 miljoen unieke gebruikers die de campagnevideo minstens 15 seconden hebben bekeken of volledig uitgekeken. Deze prestaties liggen aanzienlijk boven het gemiddelde van vergelijkbare Vlaamse overheidsinitiatieven. Zo'n 30.069 bezoekers klikten door naar de landingspagina '*Werkvoorjelokaalbestuur*'.

De lokale en provinciale besturen krijgen sinds het rechtspositiebesluit van 20 januari 2023 constante ondersteuning van het ABB bij het uitbouwen van hun modern personeelsbeleid. Het digitaal platform "[vlaanderen.be/rechtspositieregeling](https://vlaanderen.be/rechtspositieregeling)" en de webpagina "[vlaanderen.be/lokaalbestuur/personeel](https://vlaanderen.be/lokaalbestuur/personeel)" biedt continu nieuwe informatie aan, inclusief over het respecteren van het syndicaal statuut. In 2025 werden er volgende wijzigingen aan het rechtspositiebesluit van 20 januari 2023 in verwerkt:

- Besluit van de Vlaamse Regering van 23 januari 2026 tot wijziging van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling en de tuchtprocedure van het personeel van de lokale en provinciale besturen
- Besluit van de Vlaamse Regering van 21 februari 2025 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 januari 2023 tot vaststelling van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling van het personeel van lokale en provinciale besturen, wat betreft de regeling van het recht op drie opeenvolgende weken vakantie voor VIA-personeelsleden

De communicatielijn wordt ook kort gehouden zodat besturen en sociale partners helderheid en rechtszekerheid krijgen naar aanleiding van gewijzigde omstandigheden. Zo heeft het arrest van 5 juni 2025 van het Grondwettelijk Hof dat het decreet van 16 juni 2023 tot wijziging van het Provinciedecreet (9

december 2005) en het decreet over het lokaal bestuur (22 december 2017) heeft vernietigd een grote impact gehad. De lokale en provinciale besturen werden over de gevolgen daarvan veelvuldig geïnformeerd.

OD 2.7 We versterken de leefbaarheid van het platteland: We laten het Vlaamse platteland en zijn gemeenschappen bloeien door een geïntegreerd plattelandsbeleid uit te bouwen

In 2025 heb ik voor het plattelandspact een participatief traject gevoerd met tal van plattelandsactoren en -gemeenschappen via diverse doorbraakateliers over:

- een kwalitatieve, veerkrachtige en multifunctionele open ruimte;
- een levendige, aantrekkelijke en gezonde woonomgeving;
- een warme en zorgzame gemeenschap;
- een plek van economische bedrijvigheid en vernieuwing;
- besturen en burgers samen aan zet.

Daarnaast is er ook een plattelandsbevraging gebeurd. Deze participatieve input vormde de basis om te werken aan een plattelandsvisie met verschillende doorbraken en een databank van goede praktijken.

### **1.3. SD 3: we bouwen verder aan de modernisering van de relatie tussen religie en staat en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging**

OD 3.1: We zetten de dialoog via de Vlaams Interlevensbeschouwelijke Dialoog (VILD) voort

De Vlaamse Interlevensbeschouwelijke Dialoog biedt een plek tot open en constructieve uitwisseling met de erkende erediensten. De VILD kwam ook in 2025 op regelmatige basis samen, nl. in februari, juli en oktober. Verschillende thema's kwamen aan bod die de erediensten aangaan, zoals de erkenningsdossiers, spirituele zorgverlening en de gewijzigde noden in de begrafenissector. Daarbij was ook ruimte voor toelichting door en uitwisseling met externen, zoals met het VVSG. Eerste gesprekken vonden ook al plaats over de invulling van de engagementsverklaring taal.

Ook mijn jaarlijks overleg met de erkende erediensten, om bezorgdheden en problemen te bespreken, vond in 2025 plaats.

OD 3.2: We informeren en houden toezicht op lokale geloofsgemeenschappen

De Informatie- en Screeningsdienst (ISD) van ABB controleert of lokale geloofsgemeenschappen voldoen aan de erkenningscriteria, zowel tijdens de erkenningsprocedure als nadien. Op 15 juli 2025 heb ik een eindbeslissing genomen over 58 erkenningsaanvragen in de verkorte erkenningsprocedure van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021. 26 lokale geloofsgemeenschappen werden erkend en 32 werden niet erkend omdat ze niet aan alle erkenningsvoorwaarden voldeden. Er zijn momenteel nog 6 hangende erkenningsaanvragen in de verkorte erkenningsprocedure waarover ik nog een eindbeslissing zal nemen. In deze aanvraagdossiers wacht ik nog op een (geactualiseerd) veiligheidsadvies van de federale minister van justitie en/of het

advies van de ISD. Daarnaast hebben 4 lokale geloofsgemeenschappen in 2025 via hun representatief orgaan een erkenningsaanvraag ingediend volgens de standaardprocedure met een wachtperiode van 4 jaar. Nog 2 andere erkenningszoekende lokale geloofsgemeenschappen hadden al een erkenningsprocedure lopende en werden in 2025 tijdens de wachtperiode verder opgevolgd door de ISD.

Naast haar toezichtopdracht vervult de ISD ook een ondersteunende rol ten aanzien van diverse stakeholders, waaronder erkenningszoekende en erkende lokale geloofsgemeenschappen en hun representatieve organen, financierende en adviserende overheden, via overlegmomenten, toelichting bij regelgeving en inhoudelijke afstemming.

De ISD informeert lokale geloofsgemeenschappen en andere interne en externe stakeholders om de kennis en naleving van het Erkenningsdecreet te vergroten. Zo worden erkenningszoekende lokale geloofsgemeenschappen en hun representatieve organen tijdens de wachtperiode geïnformeerd over de geldende erkenningscriteria en procedures, wat bijdraagt aan een correcte en transparante erkenningsprocedure. Ook wordt er op *ad hoc* basis informatie verstrekt aan erkende lokale geloofsgemeenschappen en stakeholders zoals de financierende en adviserende overheden.

De ondersteuning gebeurde in 2025 verder voornamelijk via 2 lopende subsidieprojecten, namelijk het professionaliseringstraject voor lokale geloofsgemeenschappen georganiseerd door Thomas More hogeschool en het VVSG-project lokaal levensbeschouwelijk beleid:

- Het tweede academiejaar van het professionaliseringstraject voor lokale geloofsgemeenschappen, georganiseerd door Thomas More hogeschool is afgelopen in juni 2025. 8 cursisten hebben de tweejarige opleiding met goed gevolg afgerond. Dit pilootproject wordt nu geëvalueerd waarbij in 2026 een inhoudelijk eindverslag wordt opgeleverd.
- Het VVSG-project voor de ondersteuning van lokale besturen bij hun lokaal levensbeschouwelijk beleid liep verder in 2025. Het project heeft als doel om lokale besturen te ondersteunen en inspireren bij de beleidsuitvoering van lokaal levensbeschouwelijk beleid. Dit wordt gefaciliteerd door het aanbieden van kennis over regelgeving, procedures, goede praktijken en casusbesprekingen. In het kader van dit project werd een collegagroep met 26 lokale besturen opgezet om aan uitwisseling en kennisdeling te doen. In de collegagroep zitten zowel lokale besturen die al een lokaal levensbeschouwelijk beleid hebben uitgebouwd als lokale besturen die nood hebben aan kennisdeling. Daarnaast werden er vanuit het project ook klankbordgroepen georganiseerd om de noden bij lokale besturen en de mogelijkheden voor het project verder in kaart te brengen. Het lerend netwerk van het project wordt betrokken bij de opmaak van een handreiking 'lokaal levensbeschouwelijk beleid'. Verder wordt het digitale kennisplatform (inclusief een FAQ-pagina) op de website van de VVSG voortdurend geactualiseerd. Op 5 juni vond de Trefdag van VVSG plaats waar ook een sessie werd georganiseerd over levensbeschouwelijk beleid.

In juni 2025 heb ik, verwijzend naar het Vlaams Regeerakkoord, een schrijven gericht aan mijn federale collega-ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie om te informeren welke initiatieven door de federale overheid worden geleverd rond het opvolgen van clandestiene niet-erkende lokale geloofsgemeenschappen.

In 2025 ben ik in dialoog gegaan met de federale overheid, de gewesten en de Duitstalige Gemeenschap voor de actualisatie van het Samenwerkingsakkoord van

2 juli 2008 betreffende de erediensten. Die actualisatie moet het samenwerkingsakkoord beter laten aansluiten bij de (ondertussen gewijzigde) regionale regelgevingen over erediensten en de samenwerking met de federale overheid optimaliseren over de verplichte veiligheidsadviezen van de veiligheids- en inlichtingendiensten voor de te erkennen en erkende lokale geloofsgemeenschappen.

### OD 3.3: We moderniseren het Eredienstendecreet en evalueren het Erkenningsdecreet

Eind 2025 is de administratie gestart met de voorbereiding van de modernisering van het Eredienstendecreet op basis van de evaluatiestudie van de Universiteit Antwerpen van 12 april 2024. De wijzigingen die worden voorbereid hebben betrekking op de regelgeving inzake het gebruik van de reserves van de besturen van de eredienst. De wijzigingen moeten ervoor zorgen dat de reserves van de besturen van de eredienst kunnen aangesproken worden voor de instandhouding van de eredienstgebouwen. Daarbij maak ik onderscheid tussen gebouwen in eigendom van gemeenten en van de eredienstbesturen zelf. Door die reserves actiever te beheren, wil ik hogere rendementen realiseren en via deze hogere rendementen de gemeentelijke en provinciale tussenkomsten beperken of rechtstreeks inzetten voor noodzakelijke investeringen in eredienstgebouwen. De administratie is een studie over de reserves aan het uitvoeren op basis van de jaarrekeningen en heeft in dat kader ook aan het kadaster toegang gevraagd tot de kadastrale gegevens van de besturen van de eredienst. Dit onderzoek moet naast een objectief beeld over de reserves van de besturen van de eredienst ook de eventuele negatieve effecten voor bijvoorbeeld het lokaal middenveld of de landbouw in kaart brengen, als bepaalde gebouwen of landbouwpercelen van kerkfabrieken zouden worden aangewend (verkocht).

Naast de problematiek van de reserves van de besturen van de eredienst, worden nog een aantal andere elementen meegenomen in het onderzoek van de administratie, zoals o.m.:

- Het al dan niet behouden van het publiekrechtelijke statuut van de besturen van de eredienst;
- Het verbeteren van de regeling inzake de woonstvergoeding;
- De vereenvoudiging van het administratief toezicht;
- Een uniformisering waar mogelijk van de verschillende regelingen per eredienst.

De representatieve organen van de erediensten, de gemeenten, de provincies en eventueel andere belanghebbenden zullen geconsulteerd en betrokken worden bij het verdere verloop van dit proces.

De evaluatie van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 is nog niet gestart in 2025. Die evaluatie zal pas eind 2026 opgestart worden (nl. 5 jaar na de inwerkingtreding van het Erkenningsdecreet). Die evaluatie zal gebeuren met inachtneming van de grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van godsdienst (art. 19 GW) en de organisatorische autonomie van de eredienst (art. 21 GW).

### OD 3.4: We blijven inzetten op her- en nevenbestemming van eredienstgebouwen

Het Platform Toekomst Parochiekerken is het instrument dat de Vlaamse Regering ter beschikking stelt van de lokale besturen om hen te ondersteunen bij hun projecten van her- en nevenbestemming van niet meer (uitsluitend) voor de eredienst noodzakelijke parochiekerken. Het Platform, opgericht einde 2022, heeft

in 2025 haar volle maturiteit bereikt. Het bestaat uit een viertal VTE, administratief ingebed binnen de VVSG maar aangestuurd door een stuurgroep bestaande uit alle belanghebbenden: de Vlaamse overheid (de ministers en administraties bevoegd voor binnenlands bestuur en onroerend erfgoed), de lokale besturen (de VVSG en de Vlinter), de Vlaamse Bouwmeester, de bisschoppenconferentie en vzw Parcum. Eind 2024 verzekerde de Vlaamse Regering, op initiatief van mezelf en de minister bevoegd voor Onroerend Erfgoed, de werking van het Platform tot en met einde 2027. Vanuit het beleidsveld Binnenlands Bestuur gebeurt dit met een jaarlijkse subsidie van 360.000 euro vanaf 2025.

Tal van *communicatieve* instrumenten, uitgewerkt in de jaren 2023 en 2024, speelden in 2025 volop hun rol: vormingsmomenten, inspiratiedagen, een nieuwsbrief, directe mailings (bijvoorbeeld naar de algemeen directeurs over de kerkenbeleidsplannen) en een goed uitgewerkte en volledige website. Via het loket (de website) zijn in 2025 ongeveer 250 adviesvragen geregistreerd, waarvan meer dan de helft betrekking hadden op (de opmaak van) kerkenbeleidsplannen, die de gemeenten in de eerste jaarhelft van 2025 moesten opmaken (zie artikel 33/2 van het erediensstendecreet). Vele vragen initieerden meerdaagse ondersteuning, zowel over een analyse van de (ontwerpen van) kerkenbeleidsplannen als over de financiële haalbaarheid van projecten. Met de vragen die rechtstreeks naar vzw Parcum zijn gestuurd komt de teller van vragen op ongeveer 400.

In de laatste maanden van 2025 analyseerde het Platform de beschikbare kerkenbeleidsplannen (273 van de 285 gemeenten hadden een goedgekeurd kerkenbeleidsplan ingediend). De resultaten ervan zullen voorjaar 2026 worden bekend gemaakt: het zal voor het eerst een staalkaart bieden van de staat (en de toekomst) van het parochiekerkenlandschap in Vlaanderen.

In 2025 zijn tal van *ondersteunende* instrumenten uitgewerkt die gemeenten moeten helpen bij hun effectieve projecten van her- of nevenbestemming:

- Een bouwkosttool laat sinds midden 2025 de initiatiefnemers toe om de kosten van vaak voorkomende bouwkundige ingrepen bij neven- of herbestemming in te schatten;
- Een generiek stroomschema (online sinds januari 2026), gekoppeld aan een bijbehorend 'procedureschema', loodst de initiatiefnemers door de complexe uitdaging van een her- of nevenbestemming. Dit aan de hand van een kerkenkompas en met verwijzing naar eigen of andere instrumenten;
- Voorjaar 2026 zal het Platform een oproep aan geïnteresseerden lanceren voor het regisseren van projecten. Doelstelling en opdracht van een regisseur is te evolueren van een soms vaag plan naar een projectplan voor een her- of nevenbestemming dat echt klaar is voor aanbesteding. De gemeenten zullen vanaf voorjaar 2026 kunnen beschikken over een lijst van potentiële kwaliteitsvolle regisseurs én een bijbehorend typebestek dat gemeenten of erediensbesturen zelf in de markt kunnen zetten voor de aanwerving van een regisseur, afgestemd op de precieze vraag die ze hebben.

Deze in 2025 uitgewerkte instrumenten moeten in de komende jaren de gemeenten effectief ondersteunen bij de projectuitvoering.

OD 3.5: We zetten verder in op de modernisering van de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging

Ik heb in 2025 de eerste stappen gezet wat de modernisering van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging betreft. Zo heb ik een stakeholderswerkgroep opgericht, bestaande uit de relevante actoren: de uitvaartsector (Funebra en Uitvaartunie Vlaanderen), Netwerk Begraafplaatsbeheerders, Verenigd Netwerk van Openbare Crematoria, VVSG, Burgerzaken Vlaanderen, diensten Burgerzaken van de vijf provinciale hoofdsteden, huisartsenkoepel Domus Medica, ABB, en het Departement Zorg en Gezondheid. De stakeholderswerkgroep formuleerde voorstellen voor de actualisering van de huidige regelgeving inzake begraafplaatsen en lijkbezorging. De verplichte tweede medische schouwing bij crematie kwam daarbij uitvoerig aan bod. De stakeholderswerkgroep baseerde haar voorstellen over de hervorming van de tweede medische schouwing op een dataonderzoek naar een reeks in 2023 afgeleverde toelatingen tot crematie. ABB voerde dat onderzoek op basis van een relevante steekproef in 20 Vlaamse steden en gemeenten.

In het najaar van 2025 startte Pontes, onder wetenschappelijke begeleiding van de KU Leuven en de Universiteit Antwerpen voor respectievelijk de medische en de milieutechnische aspecten van resomatie, het pilootproject rond aquamatie op. Gelet op de maatschappelijke dimensie van de lijkbezorging heb ik in 2025, bijkomend aan het pilootproject rond resomatie, bij verschillende wetenschappelijke instellingen (Hoge Gezondheidsraad, Raadgevend Comité voor Bio-ethiek en VITO) adviezen opgevraagd rond diverse aspecten die betrekking hebben op resomatie en veraarding in gecontroleerde omstandigheden. Het VITO bekijkt of ze in 2026 de bestaande wetenschappelijke en/of milieutechnische informatie over veraarding (humusatie) in gecontroleerde omstandigheden in kaart kan brengen. De federale Hoge Gezondheidsraad zal in 2026 een wetenschappelijk onderzoek opstarten rond resomatie en veraarding in gecontroleerde omstandigheden. Het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek zal de in het kader van het pilootproject opgemaakte protocollen rond het omgaan met lichamen bij resomatie toetsten aan haar ethisch kader. Eveneens richtte ik, op advies van het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek, in juli 2025 een gemotiveerd verzoek aan Sciensano om bij de brede bevolking in de volgende vierjaarlijkse gezondheidsenquête 2027-2028 te peilen naar de maatschappelijke kennis over en het draagvlak voor alternatieve vormen van lijkbezorging, met name resomatie en veraarding in gecontroleerde omstandigheden, als mogelijke aanvullende opties op de klassieke lijkbezorgingswijzen van begraven en crematie.

In 2025 heb ik samen met mijn collega-ministers bevoegd voor Digitalisering en Welzijn een decretaal kader uitgewerkt voor de oprichting van een digitaal platform voor de overlijdensadministratie (het e-Lys-decreet). Dit decreet creëert een digitaal platform dat de huidige papieren overlijdensprocedures vervangt en een snelle, veilige en volledig digitale gegevensuitwisseling mogelijk maakt tussen artsen, lokale besturen, crematoria, begraafplaatsen en uitvaartondernemers. Met dit platform worden nabestaanden bovendien administratief ontzorgd, doordat toelatingen tot crematie of begraving sneller worden verleend. Dat vereenvoudigt de planning van de uitvaart en beperkt de wachttijd voor de nabestaanden. Het e-Lys-decreet werd op 9 juli 2025 aangenomen door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement. Vanaf 1 januari 2026 maken alle 285 lokale besturen gebruik van het digitale overlijdensplatform voor de verwerking en het beheer van hun overlijdensadministratie.

In de voorbije periode werden in de praktijk verschillende incidenten zichtbaar in de media en het beleidsdebat. Het gaat onder meer om:

- de vaststelling dat crematie-as, in strijd met de regelgeving, bij verschillende crematoria werd meegegeven in aluminium aszakjes;
- een dossier waarbij de vrijgave van een lichaam afhankelijk werd gesteld van betaling;
- een dossier van clandestiene en onvergunde lijkbewaring in een woonwijk;

- berichtgeving en parlementaire behandeling van een overeenkomst tussen een ziekenhuis en een uitvaartondernemer over het ophalen van overledenen;
- de aankondiging van volumekortingen door een crematorium;
- een klacht tegen een OCMW waarbij een dochter aangaf niet te zijn ingelicht over het overlijden van haar vader en niet te zijn betrokken bij de organisatie van de uitvaart.

Bij elk van deze incidenten trad ik kortdaat op. Ik organiseerde telkens onmiddellijk overleg met de betrokken sectoren en actoren en volgde de dossiers actief op. De gesignaleerde knelpunten werden daarbij getoetst aan het geldende regelgevend kader en aan de praktijk op het terrein. Deze incidenten tonen aan dat bijkomende verduidelijking nodig is, met een heldere rolafbakening en een consequente toepassing, controle en handhaving in de volledige lijkbezorgingsketen.

Om deze lacunes weg te werken en een duidelijker kader te bieden voor waardigheid, keuzevrijheid en transparantie, dringt een actualisering van de regelgeving zich op. Daarom legde ik op 3 april 2026 de conceptnota 'Naar een nieuw Vlaams decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging' voor aan de ministerraad. De beleidslijnen uit deze conceptnota worden in 2026 verder decretaal verankerd.

#### 1.4 Budgettair kader

##### **BINNENLANDS BESTUUR, MVG excl. DAB**

| (duizend euro)                     |                  |                  |                  |                  |                  |                  |
|------------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
|                                    | <b>VAK 2025</b>  |                  |                  | <b>VEK 2025</b>  |                  |                  |
| <b>2025</b>                        | BA               | BA-JR            | BU               | BA               | BA-JR            | BU               |
| <b>ESR-uit-gaven</b><br>WT, LO, PR | 4.769.140        | 4.810.916        | 4.786.265        | 4.771.140        | 4.869.337        | 4.850.536        |
| <b>Toe-lagen</b><br>IS             | 47.500           | 47.500           | 0                | 27.500           | 28.234           | 733              |
| <b>Overige</b><br>LE, PA, andere   | 0                | 0                | 0                | 0                | 0                | 0                |
| <b>Totaal</b>                      | <b>4.816.640</b> | <b>4.858.416</b> | <b>4.786.264</b> | <b>4.798.640</b> | <b>4.897.571</b> | <b>4.851.268</b> |

##### **Inhoudelijke toelichting:**

De begrotingsuitvoering in 2025 voor de ISE binnenlands bestuur bedraagt meer dan 4,7 miljard euro. Dit bedrag is de voorbije jaren gestegen: 4,6 miljard in 2024, 4,5 miljard in 2023, 4,4 miljard in 2022 en 4 miljard in 2021.

Het budget 2025 werd voornamelijk aangewend voor de algemene financieringsmiddelen voor lokale en provinciale besturen (4,7 miljard euro), de Oekraïenmaatregelen voor opvangcapaciteit (32,5 miljoen euro) en het Vlaams Energie- en Klimaatpact (9,3 miljoen euro).

De budgetherverdelingen t.a.v. de begrotingsaanpassing en de begrotingsuitvoering worden toegelicht per begrotingsartikel.

#### 1.4.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

### Ontvangsten

#### **SJ0-9SMCAGA-OW** – EEN SAMENHANGEND BELEID INZAKE DE LOKALE EN DE PROVINCIALE BESTUREN

##### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit ontvangstenartikel worden de terugvorderingen geboekt van de kosten van de gewestelijke ontvangers. Daarnaast wordt de terugvordering van niet aangewende subsidies beleidsveld binnenland op dit artikel aangerekend.

##### **Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro) |              |          |          |
|----------------|--------------|----------|----------|
|                | AO           | TO       | LO       |
| BA 2025        | 809          | 0        | 0        |
| BA-JR 2025     | 809          | 0        | 0        |
| <b>BU 2025</b> | <b>1.171</b> | <b>0</b> | <b>0</b> |

##### **Inhoudelijke toelichting:**

De terugvorderingen voor de kosten van de gewestelijk ontvangers bedroegen in 2025 536 keuro.

De terugvorderingen van subsidies bedroegen 239 keuro:

- 38 keuro terugvordering subsidie voor de creatie van opvangplaatsen voor ontheemden uit Oekraïne
- 171 keuro terugvordering subsidie LEKP
- 15 keuro terugvordering Kopenhagenplan
- 14 keuro terugvordering projectsubsidie 'inspirerend startfeest voor lokale bestuursploegen'

Daarnaast ontving ABB 384 keuro i.k.v. het EU-project DECIDE.

Tot slot werden een aantal diverse ontvangsten geboekt (12 keuro), zoals terugvorderingen van rechtsplegingsvergoedingen.

#### **SJ0-9SMCAGD-OI** – INITATIEVEN BINNENLANDS BESTUUR MET EEN DIGITAAL COMPONENT

##### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

Pro memorie interne stroom artikel voor eventuele ontvangsten binnenlands bestuur met een digitale component.

##### **Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro) |    |    |    |
|----------------|----|----|----|
|                | AO | TO | LO |



|                |   |   |   |
|----------------|---|---|---|
| BA 2025        | 0 | 0 | 0 |
| BA-JR 2025     | 0 | 0 | 0 |
| <b>BU 2025</b> | 0 | 0 | 0 |

**Inhoudelijke toelichting:**

Geen ontvangsten in 2025.

**SJ0-9SMCTGG-OW – BEGROTINGSFONDS VOOR INTERBESTUURLIJKE DIGITALISERING LOKALE OVERHEDEN**

**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit ontvangstenartikel is bestemd voor de ontvangsten van betalingen voor geleverde diensten, eventuele inschrijvingsgelden, subsidies van externe overheden, middelen door sponsoring, schenkingen en legaten, terugvorderingen, schadevergoedingen/ betalingen afkomstig uit dadingen en terugvorderingen van subsidies in het kader van interbestuurlijke digitalisering voor lokale overheden. Dit artikel spijst uitgavenartikel SJ0- 1SMC4GG-WT.

**Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro) |           |           |           |
|----------------|-----------|-----------|-----------|
|                | <b>AO</b> | <b>TO</b> | <b>LO</b> |
| BA 2025        | 0         | 875       | 0         |
| BA-JR 2025     | 0         | 875       | 0         |
| <b>BU 2025</b> | 0         | 695       | 0         |

**Inhoudelijke toelichting:**

In 2025 werd 695 keuro ontvangen op het begrotingsfonds voor interbestuurlijke digitalisering:

- 140 keuro i.k.v. VLOCA-trajecten;
- 555 keuro voor geleverde diensten i.k.v. de projecten Gemeentehuis van de Toekomst, Slimme raadpleegomgeving en Citerra, Autoluw gebied.

**SJ0-9SMXAGF-OI – LOKAAL BOUWSHIFTFONDS**

**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit ontvangstenartikel wordt de dotatie geboekt vanuit het BRV-fonds. Dit budget wordt vervolgens ingezet voor de compensatie van lokale besturen in het kader van planschadedossiers.

**Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro) |           |           |           |
|----------------|-----------|-----------|-----------|
|                | <b>AO</b> | <b>TO</b> | <b>LO</b> |
| BA 2025        | 47.500    | 0         | 0         |
| BA-JR 2025     | 47.500    | 0         | 0         |

|                |   |   |   |
|----------------|---|---|---|
| <b>BU 2025</b> | 0 | 0 | 0 |
|----------------|---|---|---|

#### **Inhoudelijke toelichting:**

Geen ontvangsten in 2025.

#### **Uitgaven**

#### **SJ0-1SMC2GA-WT – EEN SAMENHANGEND BELEID INZAKE DE LOKALE EN DE PROVINCIALE BESTUREN**

#### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit krediet bevat de uitgaven voor de dagelijkse werking van de beleidsondersteuning, de ondersteuning van de lokale besturen (consultancy of subsidiëring van initiatieven die de bestuurskracht van lokale besturen verhogen), de uitgaven in verband met de lokale geloofsgemeenschappen en eredienstbesturen (SD 3) en de kosten voor de kennisdeling met lokale besturen (zoals de Gemeente-stadsmonitor, SD 2).

Daarnaast trekt de Vlaamse begroting middelen uit voor subsidies voor het niet-beschermd patrimonium van de erkende erediensten, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en voor de haalbaarheidsstudies voor neven- en herbestemmingen van parochiekerken (SD 3).

Ook de preventie van radicalisering (zie BBT Integratie, Inburgering en Samenleven), Lokaal Energie- en Klimaatpact (SD 2), zomerscholen (SD 2), de ondersteuning van lokale vrijwilligerskorpsen (SD 2) en maatregelen in het kader van het relanceproject fietspaden en de Oekraïne-crisis (SD 2) worden vanuit dit krediet gefinancierd.

#### **Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro)  |            |            |         |            |            |         |
|-----------------|------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                 | <b>VAK</b> |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|                 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 11.389     | 51.594     | 50.722  | 13.389     | 110.341    | 109.349 |

#### **Inhoudelijke toelichting:**

Relatie met tabel netto-beleidsruimte BO2025 (algemene toelichting):

In 2025 werden volgende besparingen doorgevoerd op dit begrotingsartikel i.k.v. het regeerakkoord:

- De middelen voor zomerscholen werden verminderd bij BO2025 van 5.000 keuro naar 2.500 keuro. De bijdrage vanuit binnenlands bestuur aan de subsidiestroom bleef in 2025 beperkt tot de resterende 2.500 keuro.
- De reguliere middelen LEKP (10 mio euro) werden verminderd in de kredieten bij BO2025. In 2025 volgde een laatste subsidieoproep, die werd gefinancierd via een herverdeling uit het Vlaams Klimaatfonds.

Deze budgetherverdelingen vonden plaats t.a.v. de begrotingsaanpassing:

(duizend euro)

| <b>VAK</b>    | <b>VEK</b>    | <b>Omschrijving herverdeling</b>                                                                                                                                                                             |
|---------------|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| -2.500        | -2.500        | Herverdeling naar onderwijs (FB0-1FGE2GE-WT) voor Zomerscholen                                                                                                                                               |
| 0             | 32.267        | Herverdeling uit relanceprovisie (CB0-1CBD2AH-PR) voor relanceproject Fietspaden                                                                                                                             |
| 33.224        | 33.224        | Herverdeling vanuit Noodfonds Oekraïne (CB0-1CBD2AM-PR) voor opvangcapaciteit                                                                                                                                |
| 9.481         | 3.261         | Herverdeling vanuit Vlaams Klimaatfonds (QE0-1QHB2IB-PR) voor LEKP                                                                                                                                           |
| 0             | 28.500        | Prefinanciering uit stedenbeleid (SJ0-1SMC2HB-WT) en de fondsen lokale financiering (SJ0-1SMC2GC-WT) m.o.o. de uitbetalingen van de LEKP-subsidies in afwachting van de herverdeling uit Vlaams Klimaatfonds |
| 0             | 2.200         | Herverdeling vanuit de Fondsen Lokale Financiering (SJ0-1SMC2GC-WT) m.o.o. correcte VEK-aanrekeningen eind 2025                                                                                              |
| <b>40.205</b> | <b>96.952</b> |                                                                                                                                                                                                              |

In 2025 werden volgende uitgaven aangerekend op dit begrotingsartikel:  
(duizend euro)

|                                                                | <b>VAK</b> | <b>Link met doelstellingen</b>                                          |
|----------------------------------------------------------------|------------|-------------------------------------------------------------------------|
| Lokaal Energie- en Klimaatpact (herverdeling uit VKF)          | 9.386      | OD 2.1                                                                  |
| Zomerscholen                                                   | 0          | OD 2.1 (Middelen zijn volledig herverdeeld naar onderwijs (2 500 keuro) |
| Gemeente-Stadsmonitor                                          | 87         | OD 2.2                                                                  |
| Financiering patrimonium van de erediensten                    | 4.601      | OD 3.4                                                                  |
| Preventie radicalisering                                       | 1.903      | BBT Integratie, Inburgering en Samenleven                               |
| Uitgaven lokale geloofsgemeenschappen en erediensten           | 845        | OD 3.2, OD 3.3                                                          |
| Ondersteuning lokale vrijwilligerskorpsen                      | 350        | OD 2.2                                                                  |
| Oekraïenemaatregelen (opvangcapaciteit)                        | 32.526     | OD 2.1                                                                  |
| Ondersteuning Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing               | 523        |                                                                         |
| Ondersteuning lokale besturen, consultancy en studieopdrachten | 501        | OD 2.4 (Onderzoek naar de tussenliggende structuren; 159 keuro)         |

|                                                                |               |  |
|----------------------------------------------------------------|---------------|--|
| en andere werkingskosten i.k.v. het beleid binnenlands bestuur |               |  |
| <b>Totaal</b>                                                  | <b>50.722</b> |  |

In vergelijking met 2024 waren er als gevolg van de besparingen minder middelen beschikbaar voor LEKP en zomerscholen. De overige uitgaven liggen in lijn met voorgaande jaren. Binnen de beschikbare middelen voor beleid binnenlands bestuur werd het accent gelegd op het wegwerken van de achterstand bij de financiering van het patrimonium van de erediensten en het nieuwe beleidsinitiatief "ondersteuning van de lokale vrijwilligerskorpsen".

In 2025 bleef 873 keuro VAK op dit begrotingsartikel onbenut. Dit betrof voornamelijk onaangewende middelen uit het Noodfonds Oekraïne voor de Oekraïenmaatregel opvangcapaciteit (698 keuro) en uit het Vlaams Klimaatfonds voor LEKP (150 keuro).

Voor de relancemaatregelen werd 32.250 keuro in VEK aangerekend:

|            |                |            |
|------------|----------------|------------|
|            | (duizend euro) |            |
|            | <b>VAK</b>     | <b>VEK</b> |
| Fietspaden | 0              | 32.250     |

## **SJO-1SMC2GB-WT – ORGANISATIE VERKIEZINGEN**

### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit begrotingsartikel worden de kosten aangerekend voor de organisatie van de verkiezingen (OD 1.2).

### **Begrotingsuitvoering:**

|                 |                |            |         |            |            |         |
|-----------------|----------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                 | (duizend euro) |            |         |            |            |         |
|                 | <b>VAK</b>     |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|                 | BA 2025        | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 555            | 555        | 136     | 755        | 755        | 102     |

### **Inhoudelijke toelichting:**

In 2025 werd 136 keuro vastgelegd voor de externe expertise voor technische consultancy stelsysteem, digitalisering verkiezingsuitgaven en andere werkingskosten. De uitgaven liggen vanzelfsprekend veel lager dan tijdens het verkiezingsjaar 2024 (toen bedroeg de uitvoering 7,6 miljoen euro).

In 2025 bleef 419 keuro VAK op dit begrotingsartikel onbenut. Er was bij BO2025 budget voorzien voor de voorbereiding en technische ondersteuning digitale stembureaus tijdens buitengewone verkiezingen, wat uiteindelijk niet nodig bleek.

## **SJO-1SMC2GC-WT – FONDSEN LOKALE FINANCIERING**

### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel omvat de algemene financieringsmiddelen voor lokale en provinciale besturen, waaronder als voornaamste de middelen uit het Vlaams Gemeentefonds (OD 2.1). Het betreft de volgende financieringsstromen:

- Gemeentefonds – hoofddotatie (decretaal vastgelegde groeivoet van 3,5%)
- aanvullende dotatie centrumsteden (decretaal vastgelegde groeivoet van 3,5%)
- aanvullende dotatie Elia-compensatie, - aanvullende dotatie sectorale subsidies
- aanvullende dotatie compensatie overdracht provinciale instellingen
- regularisatiepremies vroegere contingentgesco's
- dotaties provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant
- dotatie gebaseerd op de responsabiliseringsbijdragen van de lokale besturen
- dotatie gebaseerd op open ruimte
- uitvoering compensatieregeling niet-VIA-personeel VIA 6 en koopkracht- en kwaliteitsmaatregelen VIA 6-personeel van de publieke socio-culturele sector
- compensatie Vlaamse gemeenten voor verlies energiedividenden,
- financiële ondersteuning gemeenten omwille van inflatie
- financiële ondersteuning voor de versterking van kleine gemeenten met faciliteiten

#### Begrotingsuitvoering:

| (duizend euro)  |           |            |           |           |            |           |
|-----------------|-----------|------------|-----------|-----------|------------|-----------|
|                 | VAK       |            |           | VEK       |            |           |
|                 | BA 2025   | BA-JR 2025 | BU 2025   | BA 2025   | BA-JR 2025 | BU 2025   |
| <b>Uitgaven</b> | 4.751.956 | 4.751.956  | 4.728.332 | 4.751.956 | 4.743.809  | 4.728.332 |

#### Inhoudelijke toelichting:

Deze budgetherverdelingen vonden plaats t.a.v. de begrotingsaanpassing:  
(duizend euro)

| VAK      | VEK           | Omschrijving herverdeling                                                                                                                       |
|----------|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|          | -17.550       | LEKP - Prefinanciering m.o.o. de uitbetalingen van de LEKP-subsidies in afwachting van de herverdeling uit Vlaams Klimaatfonds (SJ0-1SMC2GA-WT) |
|          | 17.550        | LEKP - Herverdeling vanuit Vlaams Klimaatfonds om het VEK opnieuw aan te zuiveren (QE0-1QHB2IB-PR)                                              |
|          | -5.947        | Herverdeling naar het lokaal bouwshiftfonds (SJ0-1SMX2GY-IS) om het VEK opnieuw aan te zuiveren                                                 |
|          | -2.200        | Herverdeling naar het beleidskrediet binnenland (SJ0-1SMC2GA-WT) m.o.o. correcte VEK-aanrekeningen eind 2025                                    |
| <b>0</b> | <b>-8.147</b> |                                                                                                                                                 |

In 2025 werden volgende uitgaven aangerekend op dit begrotingsartikel:  
(duizend euro)

|                                                                                                     |                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| Vlaams Gemeentefonds hoofddotatie                                                                   | 3.287.144        |
| Aanvullende dotatie gemeentefonds sectorale subsidies                                               | 131.010          |
| Aanvullende dotatie Elia-compensatie                                                                | 83.000           |
| Aanvullende dotatie centrumsteden                                                                   | 192.757          |
| Regularisatiepremies vroegere contingentgesco's                                                     | 332.598          |
| Aanvullende dotatie compensatie overdracht provinciale instellingen                                 | 24.609           |
| Dotaties provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant                                               | 3.100            |
| Gedeeltelijke overname responsabiliseringsbijdrage (incl. ad nom subsidies Tessenderlo en Zonhoven) | 324.784          |
| Bijkomende financiering open ruimte                                                                 | 126.975          |
| Uitvoering compensatieregeling niet-VIA-personeel VIA 6                                             | 46.335           |
| Compensatie minderontvangsten dividenden                                                            | 26.765           |
| Versterking gemeenten omwille van inflatie                                                          | 148.255          |
| Versterking kleine gemeenten met faciliteiten                                                       | 1.000            |
| <b>Totaal</b>                                                                                       | <b>4.728.332</b> |

In 2025 bleef 23.624 keuro VAK op dit begrotingsartikel onbenut. Dit betrof voornamelijk onderbenutting op de dotatie open ruimte door het schrappen van de fusiewaarborg (902 keuro), de bijgestelde ramingen voor de respobijdragen (22.548 keuro) en VIA6 (173 keuro). De uitvoering van de overige financieringsstromen is in overeenstemming met de oorspronkelijke begroting. Een deel van het onbenutte VEK (8.147 keuro) is via herverdeling ingezet voor VEK-behoefte op het beleidskrediet binnenland.

#### **SJO-1SMC2GD-WT – INITATIEVEN BINNENLANDS BESTUUR MET EEN DIGITAAL COMPONENT**

##### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

De middelen op dit begrotingsartikel worden ingezet voor de digitale uitdagingen waarmee binnenlands bestuur en – breder – lokale besturen worden geconfronteerd. Dit omvat:

- De exploitatie van en investeringen in hedendaagse en innovatieve digitale producten in het kader van binnenlands bestuur;
- Onderhouds- en opschaalinitiatieven i.k.v. digitaliseringstrajecten lokale besturen (o.a. VLOCA en werking Gemeentehuis van de Toekomst).

##### **Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro)  |            |            |         |            |            |         |
|-----------------|------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                 | <b>VAK</b> |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|                 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 4.365      | 5.732      | 6.088   | 4.165      | 13.037     | 12.405  |

##### **Inhoudelijke toelichting:**

Deze budgetherverdelingen vonden plaats t.a.v. de begrotingsaanpassing:

(duizend euro)

| <b>VAK</b>   | <b>VEK</b>   | <b>Omschrijving herverdeling</b>                                                      |
|--------------|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.367        | 1.367        | Herverdeling provisioneel krediet Vlaanderen Radicaal Digitaal (VRD) (SC0-1SJA2ND-PR) |
| 0            | 7.505        | Herverdeling voor relanceproject Gemeentehuis van de Toekomst (CB0-1CBD2AH-PR)        |
| <b>1.367</b> | <b>8.872</b> |                                                                                       |

In 2025 werden volgende uitgaven aangerekend op dit begrotingsartikel:

(duizend euro)

|                                                                                                                                                                                     | <b>VAK</b>   | <b>Link met doelstellingen</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------------------------------|
| Productexploitatie en -ontwikkeling voor onder meer het Loket voor Lokale Besturen, Lokale Producten- en Dienstencatalogus, Lokaal Beslist en publieke databanken, BBC-rapportering | 2.235        | OD 2.3                         |
| Onderhouds- en opschaaalinitiatieven i.k.v. Gemeentehuis van de Toekomst                                                                                                            | 3.497        | OD 2.3                         |
| EU-subsidie DECIDE                                                                                                                                                                  | 356          | OD 2.3                         |
| <b>Totaal</b>                                                                                                                                                                       | <b>6.088</b> |                                |

Deze uitgaven liggen in lijn met voorgaande jaren. Nieuw in 2025 was het DECIDE-project, wat met EU-middelen werd gefinancierd. Voor het project werd 713 keuro toegewezen. Het project loopt van mei 2025 tot en met augustus 2026. De helft van de uitgaven werden geraamd in 2025 en de andere helft in 2026. De subsidie voor 2025 is ontvangen op het artikel SJ0-9SMCAGA-OW – EEN SAMENHANGEND BELEID INZAKE DE LOKALE EN DE PROVINCIALE BESTUREN, maar konden niet meer ingeschreven worden langs uitgavenzijde bij begrotingsronde. Er is daarom een anomalie geboekt voor een bedrag van 356 keuro.

Voor de relancemaatregel Gemeentehuis van de Toekomst werd 7.461 keuro in VEK aangerekend:

(duizend euro)

|                                               | <b>VAK</b> | <b>VEK</b> |
|-----------------------------------------------|------------|------------|
| Relancemaatregel Gemeentehuis van de Toekomst | 0          | 7.461      |

**SJ0-1SMC2GX-IS – VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)**

**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Begrotingsartikel voor de toelagen aan VITO, meer bepaald i.k.v. LEKP (OD 2.1).

**Begrotingsuitvoering:**

(duizend euro)

|                 | VAK     |            |         | VEK     |            |         |
|-----------------|---------|------------|---------|---------|------------|---------|
|                 | BA 2025 | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025 | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 0       | 0          | 0       | 0       | 734        | 733     |

**Inhoudelijke toelichting:**

Deze budgetherverdelingen vonden plaats t.a.v. de begrotingsaanpassing:  
(duizend euro)

| VAK | VEK | Omschrijving herverdeling                                                                                                               |
|-----|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 0   | 734 | Herverdeling vanuit het Vlaams Klimaatfonds voor de subsidie Wijkrenovatietool 'digital twin' i.k.v. het project LEKP (QE0-1QHB2IB-PR). |

**SJ0-1SMC4GG-WT – BEGROTINGSFONDS VOOR INTERBESTUURLIJKE DIGITALISERING LOKALE OVERHEDEN**

**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit budget is hoofdzakelijk bestemd voor de aankoop van diensten om te voldoen aan vragen tot ondersteuning vanuit:

- lokale overheden in het kader van digitaliseringsprojecten waarbij zij betrokken zijn;
- entiteiten, externe overheden en derden in het kader van digitalisering van dienstverlening aan lokale overheden of dienstverlening waarbij lokale overheden betrokken zijn.

Dit artikel wordt gespijsd door middelenartikel SJ0-9SMCTGG-OW

**Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro)  |         |            |         |         |            |         |
|-----------------|---------|------------|---------|---------|------------|---------|
|                 | VAK     |            |         | VEK     |            |         |
|                 | BA 2025 | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025 | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 875     | 1.079      | 987     | 875     | 1.395      | 348     |

**Inhoudelijke toelichting:**

Het budget 2025 is als volgt samengesteld:  
(duizend euro)

| VAK          | VEK          | Omschrijving herverdeling                                             |
|--------------|--------------|-----------------------------------------------------------------------|
| 695          | 695          | Spijzing vanuit het ontvangstenartikel van het fonds (SJ0-9SMCTGG-OW) |
| 28           | 28           | vorderingen 2024 die pas in 2025 zijn ontvangen                       |
| 356          | 672          | Overdracht 2024                                                       |
| <b>1.079</b> | <b>1.395</b> |                                                                       |

De belangrijkste uitgaven op dit begrotingsartikel zijn de externe capaciteit voor de uitbouw van digitale producten (530 keuro; OD 2.3) en het ondersteuningsteam VLOCA (457 keuro; OD 2.3).



**SJ0-1SMX2GY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM) – BOUWSHIFT****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit budget wordt gebruikt voor herverdeling naar de Vlaamse Landmaatschappij in het kader van de compensatie van lokale besturen voor planschadedossiers.

**Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro)  |            |            |         |            |            |         |
|-----------------|------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                 | <b>VAK</b> |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|                 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 47.500     | 47.500     | 0       | 27.500     | 27.500     | 0       |

**Inhoudelijke toelichting:**

Het begrotingsartikel wordt gespijsd met middelen uit het BRV-fonds. Er werden in 2025 nog geen schaderegelingen aangerekend (OD 2.1).

Deze budgetherverdelingen vonden plaats t.a.v. de begrotingsaanpassing:

(duizend euro)

| <b>VAK</b> | <b>VEK</b> | <b>Omschrijving herverdeling</b>                                                                                                           |
|------------|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 0          | -5.947     | Tijdelijke herverdeling naar de beleidskredieten stedenbeleid (SJ0-1SMC2HA-WT en SJ0-1SMC2HB-WT) m.o.o. correcte VEK-aanrekeningen in 2025 |
|            | 5.947      | Herverdeling uit de Fondsen Lokale Financiering (SJ0-1SMC2GC-WT) om het VEK opnieuw aan te zuiveren                                        |
| <b>0</b>   | <b>0</b>   |                                                                                                                                            |

## 1.4.2 DAB's

Niet van toepassing

## 1.4.3 Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing

## 1.4.4 Overige entiteiten onder toezicht

Niet van toepassing

## 2. ISE STEDENBELEID

### INDICATOR

|                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|--|--|--|------|------|------|------------------------------|----------------|----|----|----|--|--------------------|----|----|----|--|--------------------------|--|--|--|--|----------------------|--|--|--|-----------------------------|----------------|----|----|----|--|--------------------|----|----|----|--|----------------------|--|--|--|
| Benaming                                                                             | <b>Evolutie tevredenheid over graag wonen in gemeente of</b><br><b>Evolutie tevredenheid over de gemeente</b><br>Opgedeeld voor:<br>- centrumsteden<br>- provinciale steden<br>- kleinere steden (Kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau)<br>- plattelandsgemeenten                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
| Definitie                                                                            | Aandeel van de inwoners dat graag woont in de eigen gemeente/stad<br>Aandeel van de inwoners dat tevreden is over de eigen gemeente/stad                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
| Laatste gekende waarde                                                               | Op basis van burgerbevragingen in %: <table><tr><td></td><td></td><td>2017</td><td>2020</td><td>2023</td></tr><tr><td>Graag wonen in gemeente/stad</td><td>Centrum-steden</td><td>85</td><td>88</td><td>85</td></tr><tr><td></td><td>Provinciale steden</td><td>88</td><td>89</td><td>87</td></tr><tr><td></td><td>Kleinstedelijke gebieden</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>Plattelandsgemeenten</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Tevreden over gemeente/stad</td><td>Centrum-steden</td><td>77</td><td>74</td><td>71</td></tr><tr><td></td><td>Provinciale steden</td><td>73</td><td>73</td><td>72</td></tr><tr><td></td><td>Plattelandsgemeenten</td><td></td><td></td><td></td></tr></table> |      |      |      |  |  |  | 2017 | 2020 | 2023 | Graag wonen in gemeente/stad | Centrum-steden | 85 | 88 | 85 |  | Provinciale steden | 88 | 89 | 87 |  | Kleinstedelijke gebieden |  |  |  |  | Plattelandsgemeenten |  |  |  | Tevreden over gemeente/stad | Centrum-steden | 77 | 74 | 71 |  | Provinciale steden | 73 | 73 | 72 |  | Plattelandsgemeenten |  |  |  |
|                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 2017 | 2020 | 2023 |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
| Graag wonen in gemeente/stad                                                         | Centrum-steden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 85   | 88   | 85   |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
|                                                                                      | Provinciale steden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 88   | 89   | 87   |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
|                                                                                      | Kleinstedelijke gebieden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
|                                                                                      | Plattelandsgemeenten                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
| Tevreden over gemeente/stad                                                          | Centrum-steden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 77   | 74   | 71   |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
|                                                                                      | Provinciale steden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 73   | 73   | 72   |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
|                                                                                      | Plattelandsgemeenten                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
| Streefwaarde                                                                         | Openstaande % kunnen berekend worden.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
| Streefwaarde                                                                         | Idealiter is er een stapsgewijze verhoging of status quo van de tevredenheid voor de verschillende categorieën lokale besturen, maar het gaat om een omgevingsindicator die vooral input geeft aan beleid en aangeeft bij welke categorieën lokale besturen noden groeien of afnemen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
| Beleidsmatige relevantie                                                             | Het is beleidsmatig interessant om evoluties te monitoren omtrent 'graag wonen in gemeente' of 'tevredenheid over gemeente' tussen verschillende categorieën lokale besturen (centrumsteden, provinciale steden, kleine steden, plattelandsgemeenten + andere categorieën).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |
| Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen | Deze indicator kan gelinkt worden aan SDG 11 'Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.' en voor plattelandsgemeenten eventueel ook bij SDG15 'Leven op het land'                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |      |      |      |  |  |  |      |      |      |                              |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                          |  |  |  |  |                      |  |  |  |                             |                |    |    |    |  |                    |    |    |    |  |                      |  |  |  |

|                        |   |
|------------------------|---|
| Budgettaire relevantie | / |
|------------------------|---|

## 2.1 SD 4: we versterken de leefbaarheid van steden

OD 4.1: Met het Vlaams stedenbeleid versterken we de labo-functie van steden en pakken we grootstedelijke uitdagingen aan

4.1.1 Inzet van stadsvernieuwing om vernieuwende, kwaliteitsvolle en sociaal-rechtvaardige oplossingen te realiseren in de schaarse stedelijke ruimte en dit met oog voor de relatie tussen steden en de omliggende gemeenten

In 2025 heb ik een oproep gelanceerd naar stadsvernieuwingprojecten, met daarin aandacht voor de centrumfunctie die steden opnemen en de relatie tussen steden en de omliggende gemeenten. Voor de projectsubsidies dienden steden 11 voorstellen in, waarvan er 4 werden geselecteerd voor verdere financiële en inhoudelijke ondersteuning:

- Herentals – Stadspark + en Groene Vaart – 2.275.000 €
- Mol – Een nieuw dorpshart voor Ginderbuiten - 825.000 €
- Oostende – Zorgzame buurtrenovatie Westerkwartier – 3.012.768 €
- Roeselare - Kunstensite De Spil – 2.760.680 €

Daarnaast werden er ook 13 voorstellen voor conceptsubsiëring ingediend. Zes voorstellen werden gehonoreerd met een subsidie:

- Antwerpen – Transformatie stadsregionale boulevards – 90.000 €
- Eeklo – Stationsomgeving: Eeklo verbindt – 90.000 €
- Gent – Bouwblokboost – 90.000 €
- Mol – Stationsomgeving Mol: van grens naar verbinding – 90.000 €
- Ronse – Prinskouters in patroon – 90.000 €
- Tienen – Stationsomgeving Tienen: een wijk op zoek naar identiteit – 90.000 €

Op 11 februari 2025 organiseerden we een netwerk- en leermoment voor de conceptstudies die in 2025 opgestart zijn. De 9 projecten uit de oproep Veerkrachtige Steden na corona uit 2021 gingen in 2025 hun laatste jaar in.

De middelen voor plattelandsinvesteringen en stadsvernieuwing via respectievelijk het Plattelandsfonds (50 plattelandsgemeenten) en het Grootstedenbeleid (5 steden, met name Antwerpen, Gent, Mechelen, Oostende en Sint-Niklaas) werden ook in 2025 gecontinueerd. Het decreet op het Vlaams fonds ter stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen, ook wel het Investeringsfonds genoemd, werd opgeheven.

|                                  |                                 |
|----------------------------------|---------------------------------|
| SJ0-1SMC2HA-WT en SJ0-1SMC2HB-WT | Vastleggingen in 2025 (in euro) |
| Stadsvernieuwingprojecten        | 9.323.448                       |

4.1.2. Kennis en expertise versterken, datagedreven beleid bevorderen en een Vlaams stedelijk beleid stimuleren

In 2025 zijn de trajecten afgerond, die opgezet zijn samen met de collega-minister van Omgeving, ter ondersteuning van provinciale steden in hun regie van kwalitatieve verdichtingsprojecten via inzet van een expertenpool. In totaal hebben elf provinciale steden gebruik gemaakt van dit aanbod, te weten Aarschot, Boom, Diest, Eeklo, Geel, Herentals, Ieper, Lier, Mol, Sint-Truiden en Vilvoorde. Daarnaast hebben zes provinciale steden via inzet van een expertenpool ondersteuning gekregen in hun regie van klimaatrobuuste maatregelen, te weten Aarschot, Dendermonde, Halle, Herentals, Ieper en Oudenaarde. Tenslotte heb ik verder ingezet op het delen van ervaringen en kennis met en tussen de provinciale steden via organisatie van een overleg met de algemeen directeurs van deze steden. In 2025 is dit overleg twee maal digitaal doorgegaan en eenmaal fysiek gedurende een halve dag rond het thema 'kerntakendebat'. De stad Dendermonde trad op als gaststad.

Met de UGent gebeurden in 2025 opvolgmetingen van de hittestress in de thematische stadsvernieuwingsprojecten uit de oproep 'hittebestendige stad'. Dit gebeurde voor Genk – Stadsbos op grote markt, Roeselare – Moermanpark en Mechelen – Paardenkerkhofstraat als klimaatstraat.

In 2025 zijn via het Smart Flanders-programma samen met diverse partners verschillende onderzoeksvoorstellen uitgewerkt om lokale besturen te ondersteunen bij het voeren van datagedreven beleid voor thema's mobiliteit en klimaat. Gelet op de budgettaire krapte kon geen budget worden voorzien. De onderzoeksvoorstellen zijn wel gedeeld met de bevoegde beleidsdomeinen. Er is beslist om Smart Flanders stop te zetten en de ondersteuning op vlak van digitalisering en datagedreven beleid voor lokale besturen te bundelen onder Gemeentehuis van de Toekomst.

|                               |                                 |
|-------------------------------|---------------------------------|
| SJ0-1SMC2HA-WT                | Vastleggingen in 2025 (in euro) |
| Oproep 'hittebestendige' stad | 12.200                          |

#### 4.1.3. Inzetten op versterkende linken tussen het Europese stedelijke programma en het Vlaams stedelijk beleid

Ik volgde zowel de Europese Urban Agenda als het nieuwe strategische beleidskader EU Agenda voor steden op en nam deel aan de Europese stedelijke overlegplatformen van de Urban Development Group (UDG) en Directors-General on Urban Matters (DGUM) die onder het Poolse en Deense EU-voorzitterschap werden georganiseerd. In de tweede helft nam Vlaanderen hiervoor ook het Belgische woordvoerderschap op. Via deelname aan de Interstedelijke Reflectiegroep, het overlegplatform van de Vlaamse centrumsteden rond Europese stedelijke aangelegenheden, trachtte ik de verbinding te leggen tussen hun vragen en opmerkingen rond het belang van stedelijke betrokkenheid en een aantal Europese beleidsprogramma's.

## 2.2 Budgettair kader

### STEDENBELEID, MVG excl. DAB

| (duizend euro) |          |       |    |          |       |    |
|----------------|----------|-------|----|----------|-------|----|
|                | VAK 2025 |       |    | VEK 2025 |       |    |
| 2025           | BA       | BA-JR | BU | BA       | BA-JR | BU |

|                                   |               |               |               |               |               |               |
|-----------------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| <b>ESR-uitgaven</b><br>WT, LO, PR | 60.243        | 60.243        | 60.050        | 61.918        | 66.498        | 66.493        |
| <b>Toe-lagen</b><br>IS            | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             |
| <b>Overige</b><br>LE, PA, andere  | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             | 0             |
| <b>Totaal</b>                     | <b>60.243</b> | <b>60.243</b> | <b>60.051</b> | <b>61.918</b> | <b>66.498</b> | <b>66.494</b> |

#### **Inhoudelijke toelichting:**

De begrotingsuitvoering in 2025 voor de ISE stedenbeleid bedraagt 60 miljoen euro. Dit bedrag is hoger dan 2024 omdat er toen werd bespaard op het budget voor de stadsvernieuwingsprojecten, maar ligt in lijn met 2023 (60 miljoen euro) en 2022 (61 miljoen euro).

Het budget 2025 werd voornamelijk aangewend voor de subsidie aan de VGC voor grootstedelijke uitdagingen (19,2 miljoen euro), de subsidies aan de centrumsteden voor investeringen in stadsvernieuwingen (14,3 miljoen euro), de subsidies aan de plattelandsgemeenten (7,5 miljoen euro) en de subsidies i.k.v. grootstedelijke problematieken / centrumfunctie als mobipunt voor de regio (7 miljoen euro).

De budgetherverdelingen t.a.v. de begrotingsaanpassing en de begrotingsuitvoering worden toegelicht per begrotingsartikel.

#### 2.2.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

#### **Ontvangsten**

**SJ0-9SMCAHA-OW** – ONDERSTEUNING NAAR DUURZAME EN CREATIEVE STEDEN

#### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit ontvangstenartikel worden de terugvorderingen geboekt van de niet aangewende of terug te vorderen subsidies beleidsveld stedenbeleid. Het kan gaan om te veel ontvangen subsidies of terugvorderingen omdat niet aan alle voorwaarden is voldaan.

#### **Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro) |            |           |           |
|----------------|------------|-----------|-----------|
|                | <b>AO</b>  | <b>TO</b> | <b>LO</b> |
| BA 2025        | 20         | 0         | 0         |
| BA-JR 2025     | 20         | 0         | 0         |
| <b>BU 2025</b> | <b>138</b> | <b>0</b>  | <b>0</b>  |

**Inhoudelijke toelichting:**

In 2025 werd 138 keuro subsidies teruggevorderd (projectsubsidie 'Leuven, Ruimte voor lokale bedrijvigheid via datamodellering').

**Uitgavenartikelen****SJ0-1SMC2HA-WT – ONDERSTEUNING NAAR DUURZAME EN CREATIEVE STEDEN****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel omvat de kredieten die bestemd zijn om de werkingskosten en andere kosten te betalen voor het Vlaamse Stedenbeleid, de ad nominatim subsidies aan de VVSG voor de werking van het kenniscentrum Vlaamse Steden en aan de VGC, de subsidies voorzien om de grootstedelijke uitdagingen aan te pakken in vier gemeenten rond Brussel alsook subsidies voor Denderleeuw, Zottegem en Geraardsbergen voor hun centrumfunctie als mobipunt voor de regio. Op dit begrotingsartikel worden de uitgaven aangerekend voor projectsubsidies, initiatieven die een boost geven aan de stedelijkheid en het stedelijke leven in de stad zelf.

**Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro)  |            |            |         |            |            |         |
|-----------------|------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                 | <b>VAK</b> |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|                 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 29.455     | 29.455     | 29.435  | 29.455     | 40.773     | 40.769  |

**Inhoudelijke toelichting:**

Deze budgethervindingen vonden plaats t.a.v. de begrotingsaanpassing:

| (duizend euro) |               |                                                                                                                                  |
|----------------|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>VAK</b>     | <b>VEK</b>    | <b>Omschrijving hervinding</b>                                                                                                   |
| 0              | 1.735         | Hervinding vanuit het Lokaal Bouwshiftfonds (SJ0-1SMX2GY-IS) m.o.o. correcte VEK-aanrekeningen in 2025                           |
| 0              | 9.583         | Hervinding uit de relanceprovisie (CB0-1CBD2AH-PR) voor de relanceprojecten Veerkrachtige steden, Wijkverbetering en e-inclusie. |
| <b>0</b>       | <b>11.318</b> |                                                                                                                                  |

Op dit begrotingsartikel werden volgende initiatieven en subsidies vastgelegd:  
(duizend euro)

|                                                                           | <b>VAK</b>    |
|---------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Subsidie VGC voor grootstedelijke uitdagingen                             | 19.857        |
| Financiële ondersteuning VGC omwille van inflatie                         | 745           |
| Subsidies grootstedelijke problemen en mobiliteitsknooppunt               | 7.000         |
| Projectsubsidie stadsvernieuwing 2025                                     | 373           |
| Gemeente-stadsmonitor                                                     | 1.018         |
| 100 wijkenplatform                                                        | 181           |
| Subsidie aan de VVSG voor de werking van het kenniscentrum Vlaamse Steden | 168           |
| Werkingskosten                                                            | 93            |
| <b>Totaal</b>                                                             | <b>29.435</b> |

Deze uitgaven liggen grotendeels in lijn met voorgaande jaren. Er gingen t.o.v. 2024 meer middelen naar de Gemeente-stadsmonitor, aangezien de surveykost in 2025 werd vastgelegd. Dit werd opgevangen binnen de beschikbare budgetten.

Voor de relancemaatregelen werd 9.584 keuro in VEK aangerekend:

(duizend euro)

|                                                                                        | <b>VAK</b> | <b>VEK</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------------|------------|
| Veerkrachtige steden                                                                   | 0          | 7.706      |
| Wijkverbeteringscontracten                                                             | 0          | 1.000      |
| Subsidie project "Cap-A-City, Doorsteek naar een groene verbindende ontmoetingsruimte" | 0          | 878        |

## **SJ0-1SMC2HB-WT – INVESTERINGSFONDS LOKALE BESTUREN**

### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel bundelt drie financieringskanalen:

- het voormalige (federale) grootstedenbeleid;
- de budgetten voor stadsvernieuwing (projectsubsidies, conceptsubsidies en thematische oproepen);
- de middelen van het plattelandsfonds.

Deze middelen zijn samengebracht in het Investeringsfonds.

### **Begrotingsuitvoering:**

(duizend euro)

|                 | <b>VAK</b> |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|-----------------|------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 30.788     | 30.788     | 30.615  | 32.463     | 25.725     | 25.724  |

### **Inhoudelijke toelichting:**

Deze budgetherverdelingen vonden plaats t.a.v. de begrotingsaanpassing:

(duizend euro)

| <b>VAK</b> | <b>VEK</b>    | <b>Omschrijving herverdeling</b>                                                                                       |
|------------|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 0          | -10.950       | LEKP - VEK-herverdeling naar het beleidskrediet binnenland (SJ0-1SMC2GA-WT) m.o.o. uitbetaling subsidies 30 april 2025 |
| 0          | 4.212         | Herverdeling vanuit het Lokaal Bouwshiftfonds (SJ0-1SMX2GY-IS) m.o.o. correcte VEK-aanrekeningen in 2025               |
| <b>0</b>   | <b>-6.738</b> |                                                                                                                        |

In 2025 werden via dit begrotingsartikel de volgende subsidies toegekend voor een totaal van 30 788 keuro:

- Subsidie aan de plattelandsgemeenten voor investeringen in vaste materiële activa (het vroegere plattelandsfonds) (7.473 keuro).
- Subsidie aan de vijf centrumsteden Antwerpen, Gent, Mechelen, Oostende en Sint-Niklaas (het vroegere grootstedenbeleid) voor investeringen in innoverende stadsvernieuwingprojecten met als doel de duurzaamheid en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te verbeteren (14.274 keuro).
- Stadsvernieuwingprojecten (project- en conceptsubsidies, thematische subsidies) (9.041 keuro).

In 2024 werd bespaard op de stadsvernieuwingsprojecten. In 2025 was dit budget opnieuw beschikbaar en lagen de uitgaven in lijn met de voorgaande jaren.

De begrotingsuitvoering bedraagt 30.615 keuro, terwijl er 30.788 keuro aan subsidies werden vastgelegd. Het verschil bedraagt een correctieboeking die vastleggingskrediet bij heeft gecreëerd in Orafin.

#### 2.2.2 DAB's

Niet van toepassing

#### 2.2.3 Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing

#### 2.2.4 Overige entiteiten onder toezicht

Niet van toepassing



### 3. ISE AUDIT LOKALE BESTUREN

Ik wil inzetten op een efficiënte en slagkrachtige Vlaamse en lokale overheid. Ik streef naar een verdere professionalisering van de lokale besturen. Om deze ambities te ondersteunen, is een onafhankelijk, objectief en bekwaam auditagentschap een belangrijke actor. De verschillende Vlaamse Regeringen hebben steeds bewaakt dat Audit Vlaanderen op een onafhankelijke wijze kon functioneren binnen de Vlaamse administratie en de lokale besturen. Ook ik hecht hier belang aan.

Audit Vlaanderen ondersteunt lokale besturen en de Vlaamse administratie bij de beheersing van financiële, wettelijke en organisatorische risico's. Naast risicogedreven audits voert het agentschap ook incidentgedreven (forensische) audits uit in geval van mogelijke onregelmatigheden.

Als centrale auditfunctie voor de overheden in Vlaanderen heeft het agentschap een bijzondere positionering en rol om over entiteiten en bestuurslagen heen te kijken. Dit sluit aan bij de ambities van de Vlaamse Regering om de bestuurlijke werking van het geheel van de overheden in Vlaanderen te optimaliseren en mogelijke verkokering weg te werken. Op die manier hopen we dat sterk functionerende overheidsorganisaties het maatschappelijk vertrouwen in de goede werking van de overheid versterkt.

Als bevoegd minister zie ik er op toe dat de auditcomités van Audit Vlaanderen op onafhankelijke wijze de doelstellingen van de organisatie verder vastleggen en opvolgen. Ik volg de werking van Audit Vlaanderen nauw op, pik signalen voor het beleid op en help mee deze te verspreiden. Per slot van rekening komt uit de audits vaak informatie die nuttig is in de evaluatie en bijsturing van het beleid voor de lokale besturen.

#### INDICATOR

Voor dit inhoudelijk structuurelement werd volgende beleidsmatige prestatie-indicator gekozen:

| Benaming               | <b>De evolutie van de realisatiegraad van de aanbevelingen uit audits.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Definitie              | De realisatiegraad van de aanbevelingen uit audits door Audit Vlaanderen meet hoe goed lokale besturen de aanbevelingen implementeren die voortkomen uit de uitgevoerde audits. De aanbevelingen hebben tot doel de risicobeheersing en de effectiviteit van het bestuur te versterken, zodat de lokale besturen beter kunnen inspelen op risico's en de kwaliteit van hun werking kunnen verbeteren. |
| Laatste gekende waarde | 46% van de opgevolgde aanbevelingen werd door de lokale besturen gerealiseerd. Bij de meeste andere aanbevelingen waren acties lopende om tot een volledige realisatie te komen. Dat betekent dat globaal genomen 96% van de opgevolgde aanbevelingen actief werd opgenomen. Slechts met 1% van de geformuleerde aanbevelingen werd niets gedaan.                                                     |

|                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                      | <p>Dit is een stijging tegenover het cijfer eind 2024. Toen werd 38% van de opgevolgde aanbevelingen door de lokale besturen gerealiseerd.</p> <p>De stijging moet met de nodige omzichtigheid benaderd worden. Audit Vlaanderen volgde immers aanbevelingen op bij besturen waar een risicogedreven audit plaatsvond, alsook in het kader van steekproefsgewijze opvolg audits die prioritair focusten op incidentgedreven (forensische) audits en op thema-audits met belangrijke onvoldoende beheerste risico's. Het is niet zo dat een stijging in de feiten ook automatisch betekent dat de realisatiegraad bij de niet-opgevolgde besturen is gestegen.</p> |
| Streefwaarde/-norm                                                                   | De streefwaarde is een stijging t.o.v. de realisatiegraad van eind 2024.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Beleidsmatige relevantie                                                             | <p>De prestaties van Audit Vlaanderen moeten bijdragen tot een sterkere organisatiebeheersing bij de lokale besturen. Een goede organisatiebeheersing draagt ertoe bij dat lokale besturen beter hun risico's kunnen beheersen en de effectiviteit, efficiëntie, kwaliteit en integriteit kunnen verstevigen.</p> <p>De aanbevelingen uit de individuele audits hebben tot doel om aan het geauditeerde bestuur aan te geven waar belangrijke openstaande risico's nog beter beheerst kunnen worden. Het is dus van belang dat deze aanbevelingen dan ook gerealiseerd worden.</p>                                                                                |
| Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen | <p>Het versterken van de risicobeheersing draagt bij tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 16.5. Op duurzame wijze komaf maken met corruptie en omkoperij in al hun vormen</li> <li>- 16.6. Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus</li> </ul> <p>Auditopdrachten en de bijhorende aanbevelingen kunnen betrekking hebben op specifieke duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en op die manier bijdragen tot de realisatie ervan.</p>                                                                                                                                                                |
| Budgettaire relevantie                                                               | De indicator dekt gedeeltelijk de budgettaire massa gekoppeld aan het inhoudelijk structuurelement. Het grootste percentage van de budgettaire middelen van Audit Vlaanderen wordt aangewend voor de uitvoering van de auditopdrachten zelf, zowel risicogedreven als incidentgedreven (forensisch).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

### 3.1 SD 5: Auditstrategie en hefboomwerking

#### OD 5.1: Risicogedreven audits

De krijtlijnen van de door Audit Vlaanderen gevolgde strategie zijn opgenomen in het decreet over het lokaal bestuur, de beleidsnota en het ondernemingsplan. De

concrete auditplanning voor 2025 werd goedgekeurd en opgevolgd door het auditcomité van de lokale besturen. Audit Vlaanderen blijft inzetten op het periodiek auditeren van alle lokale besturen.

In 2025 zijn in totaal 86 rapporten van lokale risicogedreven audits opgeleverd:

- 49 rapporten beoordeling aanpak organisatiebeheersing en/of opvolging aanbevelingen
- 23 thema-audits
- 8 audits op maat
- 3 organisatie-audits
- 3 globale rapporten

In het eerste jaar van het ondernemingsplan van Audit Vlaanderen werd verder ingezet op een aantal strategische krijtlijnen. Eén van die krijtlijnen is dat de planning meer moet vertrekken vanuit een aantal langetermijnprioriteiten. De auditcomités keurden deze prioriteiten goed op hun vergadering van maart. Deze prioriteiten vormen intussen de basis voor de planning van auditopdrachten.

In functie van een maximale risicoafdekking en een efficiënte inzet van auditmiddelen maakte Audit Vlaanderen een evaluatie van de verhouding tussen middelen in eigen beheer en externe uitbesteding. Als gevolg van deze analyse keurde de Vlaamse Regering een nota goed die een kader vastlegt voor deze verhouding. De nota geeft invulling aan het principe dat deze Vlaamse Regering wil volgen, namelijk dat waar externen kunnen vervangen worden door internen, werkingsbudgetten kunnen worden omgezet in bijkomende loonbudgetten.

#### OD 5.2: Een incidentgedreven aanpak van onregelmatigheden

Het versterken van de integriteit en de deontologie binnen overheidsorganisaties blijft een prioriteit. Audit Vlaanderen vormt daarin een hoeksteen. Het agentschap ontvangt meldingen en kan op basis daarvan incidentgedreven (forensische) audits opstarten. In 2025 werden er voor de lokale besturen 210 meldingen ontvangen. Dit is een lichte daling tegenover 2024. Daar staat tegenover dat dit cijfer nog steeds een verviervoudiging is in vergelijking met 2020.

De meldingen leidden tot de opstart van acht audits bij lokale besturen in 2025. In totaal werden zeven incidentgedreven audits opgeleverd. Wanneer tijdens een vooronderzoek enkel kleinere onregelmatigheden of procesmatige tekortkomingen worden vastgesteld, wordt sinds een aantal jaar geen incidentgedreven audit meer opgestart, maar stuurt Audit Vlaanderen een brief naar de betrokken entiteit om hen attent te maken op de vastgestelde onregelmatigheden of tekortkomingen. In 2025 werden er 11 brieven naar lokale besturen verstuurd.

Na het opleveren van een incidentgedreven (forensische) audit blijft het in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de betrokken organisatie om acties te ondernemen. Als minister vormen de resultaten van de audits mee een basis om acties te ondernemen rond integriteit en deontologie (zie OD 1.5).

#### OD 5.3: Samenwerken en kennis delen

Omdat de afdekking die Audit Vlaanderen kan realiseren, in verhouding tot de omvang van de werkterreinen, eerder beperkt is, moet gezocht worden naar hefboomen om de doelstellingen van een beter werkende overheid te bereiken.

Met de drie globale rapporten voor lokale besturen die in 2025 werden gepubliceerd, werden telkens sterke en verbeterpunten gesignaleerd die veelal ook voor het verdere beleid en voor andere besturen relevant zijn. Aansluitend reikt Audit Vlaanderen de lokale besturen telkens handvaten aan om hun werking verder te versterken. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het delen van goede praktijken waar lokale besturen inspiratie uit kunnen putten. Eind 2025 waren er 339 goede praktijken gepubliceerd.

Om de verschillende hefboomen ten volle te realiseren, werkt Audit Vlaanderen samen met heel wat andere actoren. In 2025 werden bijvoorbeeld webinars georganiseerd samen met VVSG.

Audit Vlaanderen zette in 2025 ook in op het bereiken van het politieke niveau. Bij verschillende lokale besturen werd het auditrapport toegelicht aan de raadsleden. In oktober was er het jaarlijks overleg tussen de voorzitter van het auditcomité van de lokale besturen en het auditcomité van de Vlaamse administratie, de administrateur-generaal van Audit Vlaanderen en de kernministers van de Vlaamse Regering.

Als laatste stemde Audit Vlaanderen in 2025 ook af met verschillende vertegenwoordigers van andere interne auditfuncties bij de Vlaamse administratie en de lokale besturen en met andere controle-actoren (Rekenhof, bedrijfsrevisoren, Agentschap Binnenlands Bestuur, de gouverneurs van de Vlaamse provincies, POD Maatschappelijke Integratie, Inspectie van Financiën, Vlaamse Auditautoriteit, Departement FB).

### **3.2 Budgettair kader**

Voor het ISE Audit lokale besturen zijn er geen beleidskredieten in de begroting BU 2025 ingeschreven. De kredieten voor het ISE Audit lokale besturen worden opgenomen onder het apparaatsprogramma van Audit Vlaanderen.

## **VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD**

### **1. Apparaatskredieten**

#### **PROGRAMMA SA - SJ0 - AGENTSCHAP BINNENLANDS BESTUUR**

##### **Ontvangsten**

##### **SJ0-9SACTZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN**

##### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel is bestemd voor terugvordering van de wedden en toelagen voor de vervangers van de gedetacheerden van het Agentschap Binnenlands Bestuur.

##### **Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro) |           |           |           |
|----------------|-----------|-----------|-----------|
|                | <b>AO</b> | <b>TO</b> | <b>LO</b> |
| BA 2025        | 0         | 97        | 0         |
| BA-JR 2025     | 0         | 97        | 0         |
| <b>BU 2025</b> | 0         | 115       | 0         |

##### **Inhoudelijke toelichting:**

De terugvorderingen voor de wedden en toelagen van de gedetacheerden bedroegen in 2025 115 keuro.

##### **Uitgaven**

##### **SJ0-1SAC2ZZ-LO – LONEN**

##### **Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit budget is bestemd voor de betaling van de wedden en toelagen van het personeel van het Agentschap Binnenlands Bestuur, inclusief de gewestelijke ontvangers.

##### **Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro) |            |            |         |            |            |         |
|----------------|------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                | <b>VAK</b> |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|                | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |

|                 |        |        |        |        |        |        |
|-----------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| <b>Uitgaven</b> | 32.220 | 33.858 | 33.177 | 32.220 | 33.858 | 33.029 |
|-----------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|

**Inhoudelijke toelichting:**

Deze budgetherverdelingen vonden plaats t.a.v. de begrotingsaanpassing:  
(duizend euro)

| <b>VAK</b>   | <b>VEK</b>   | <b>Omschrijving herverdeling</b>                         |
|--------------|--------------|----------------------------------------------------------|
| 1            | 1            | Herverdeling i.k.v. "Expeditie Talent" (SG0-1SKC2TG-PR ) |
| 1.088        | 1.088        | Herverdeling vanuit Noodfonds Oekraïne (CB0-1CBD2AM-PR)  |
| 549          | 549          | Herverdeling uit de indexprovisie                        |
| <b>1.638</b> | <b>1.638</b> |                                                          |

**SJ0-1SAC2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN**

**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel is bestemd voor de courante werkings- en IT-kosten en voor specifieke digitaliseringsprojecten van het Agentschap Binnenlands Bestuur.

**Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro)  |            |            |         |            |            |         |
|-----------------|------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                 | <b>VAK</b> |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|                 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 2.790      | 2.960      | 2.903   | 2.790      | 2.960      | 2.764   |

**Inhoudelijke toelichting:**

Deze budgetherverdelingen vonden plaats t.a.v. de begrotingsaanpassing:  
(duizend euro)

| <b>VAK</b> | <b>VEK</b> | <b>Omschrijving herverdeling</b>                        |
|------------|------------|---------------------------------------------------------|
| 170        | 170        | Herverdeling vanuit Noodfonds Oekraïne (CB0-1CBD2AM-PR) |
| <b>170</b> | <b>170</b> |                                                         |

**SJ0-1SAC4ZZ-LO – LONEN**

**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit is een van de begrotingsartikelen aan de uitgavenzijde van het Fonds Personeelsleden met Verlof. Dit budget is bestemd voor de betaling van de wedden en toelagen voor de vervangers van de gedetacheerden van het Agentschap Binnenlands Bestuur. Dit artikel wordt gespijsd via middelenartikel SJ0-9SACTZZ-OW.

**Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro)  |            |            |         |            |            |         |
|-----------------|------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                 | <b>VAK</b> |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|                 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 97         | 128        | 75      | 97         | 128        | 75      |

**Inhoudelijke toelichting:**

Het budget 2025 is als volgt samengesteld:

(duizend euro)

| <b>VAK</b> | <b>VEK</b> | <b>Omschrijving herverdeling</b>                                            |
|------------|------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| 105        | 105        | Spijzing budget door het middelenartikel van het fonds (SJ0-9SACTZZ-OW)     |
| -239       | -239       | Herverdeling naar het andere uitgavenartikel van het fonds (SJ0-1SAC4ZZ-WT) |
| 262        | 262        | Overdracht 2024                                                             |
| <b>128</b> | <b>128</b> |                                                                             |

Er is in 2025 75 keuro lonen aangerekend op dit budget.

**SJ0-1SAC4ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit is het begrotingsartikel aan de uitgavenzijde van het Fonds Personeelsleden met Verlof. Dit artikel wordt gespijsd door middelenartikel SJ0-9SACTZZ-OW. Het Agentschap Binnenlands Bestuur wendt een deel van de middelen opgebouwd in het begrotingsfonds voor gedetacheerde personeelsleden voor de betaling van de versterking van de strategische IT-capaciteit van het agentschap.

**Begrotingsuitvoering:**

| (duizend euro)  |            |            |         |            |            |         |
|-----------------|------------|------------|---------|------------|------------|---------|
|                 | <b>VAK</b> |            |         | <b>VEK</b> |            |         |
|                 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 | BA 2025    | BA-JR 2025 | BU 2025 |
| <b>Uitgaven</b> | 0          | 255        | 254     | 0          | 886        | 597     |

**Inhoudelijke toelichting:**

Het budget 2025 is als volgt samengesteld:

(duizend euro)

| VAK        | VEK        | Omschrijving herverdeling                                                  |
|------------|------------|----------------------------------------------------------------------------|
| 16         | 16         | Overdracht 2024                                                            |
| 239        | 239        | Herverdeling van het andere uitgavenartikel van het fonds (SJ0-1SAC4ZZ-LO) |
| <b>255</b> | <b>255</b> |                                                                            |

De vastleggingen voor de versterking van de strategische IT-capaciteit bedroegen in 2025 254 keuro.

## 2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

/

## VII. LIJST MET AFKORTINGEN

|                    |                                                                                                         |
|--------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ABB                | Agentschap Binnenlands Bestuur                                                                          |
| AGB                | Autonoom Gemeentebedrijf                                                                                |
| AI                 | Artificial Intelligence                                                                                 |
| AO                 | Algemene Ontvangsten                                                                                    |
| AHOVOKS            | Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenonderwijs, Kwalificaties & Studietoelagen                     |
| AMVB               | Archief en Museum voor het Vlaams leven te Brussel                                                      |
| AWV                | Agentschap Wegen en Verkeer                                                                             |
| BA                 | Begrotingsaanpassing, goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement                      |
| BA-JR              | Goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrapportering |
| BBC                | Beleids- en beheerscyclus                                                                               |
| BBT                | Beleids- en Begrotingstoelichting                                                                       |
| BO                 | Begrotingsopmaak                                                                                        |
| BO <sup>3</sup> NZ | Brusselse Opstart, Ondersteuning en Ontwikkeling van NI-kundige Zorg                                    |
| BRIO               | Brussels Informatie- Documentatie- en Onderzoekscentrum                                                 |
| BruZEL             | Brusselse eerstelijnszone                                                                               |
| BU                 | Begrotingsuitvoering zoals opgenomen in de jaarrapportering                                             |
| CSIRT              | Cyber Security Incident Response Team                                                                   |
| CVO                | Centrum voor Volwassenenonderwijs                                                                       |
| C1                 | Comité C1 – Sociaal overleg lokaal bestuur                                                              |
| DAB                | Dienst met Afzonderlijk Beheer                                                                          |
| DAC                | Derde Arbeidscircuit                                                                                    |
| DGUM               | Directors-General on Urban Matters                                                                      |
| EFRO               | Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling                                                              |
| ESF                | Europees Sociaal Fonds                                                                                  |
| ESR                | Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen                                                  |
| EUNIC              | European Union National Institutes for Culture                                                          |
| EVA                | Extern Verzelfstandigd Agentschap                                                                       |
| FMDO               | Federatie van Mondiale & Democratische Organisaties                                                     |
| GACB               | Gemengde Ambtelijke Commissie Brussel                                                                   |
| GGC                | Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie                                                                |
| GVT                | Gemeentehuis van de toekomst                                                                            |
| GW                 | Grondwet                                                                                                |
| IF                 | Inspectie van Financiën                                                                                 |



|        |                                                                                   |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| IS     | Interne stromen (ESR-aggregatie)                                                  |
| ISD    | Informatie- en Screeningsdienst (ABB)                                             |
| ISE    | Inhoudelijk Structuurelement                                                      |
| IVA    | Intern Verzelfstandigd Agentschap                                                 |
| JES    | Jeugd en Stad                                                                     |
| JKP    | Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan                                                |
| JoKER  | Kind- en jongereneffectrapport                                                    |
| JOP    | Jeugdonderzoeksplatform                                                           |
| KVS    | Koninklijke Vlaamse Schouwburg                                                    |
| LE     | Leningen (ESR- aggregatie)                                                        |
| LEKP   | Lokaal Energie- en Klimaatpact                                                    |
| LO     | Lening ontvangsten                                                                |
| LO     | Lonen (ESR- aggregatie)                                                           |
| MOW    | (Departement) Mobiliteit en Openbare Werken                                       |
| MVG    | Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap                                             |
| NBB    | Nationale Bank van België                                                         |
| NIS2   | Network and information Security Directive 2 (Europese richtlijn cyberveiligheid) |
| NT2    | Nederlands als tweede taal                                                        |
| OCB    | Onderwijscentrum Brussel                                                          |
| OCMW   | Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn                                     |
| OD     | Operationele doelstelling                                                         |
| ODE    | Organisatie Duurzame Energie - Vlaanderen                                         |
| OI     | Ontvangsten Interne Stromen (ESR- aggregatie)                                     |
| OL     | Ontvangsten Leningen (ESR- aggregatie)                                            |
| OP     | Ontvangsten Participaties (ESR- aggregatie)                                       |
| OW     | Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR- aggregatie)                                 |
| PA     | Participaties (ESR- aggregatie)                                                   |
| PLE    | Platforme Logement Etudiant                                                       |
| PM     | Pro Memorie                                                                       |
| POD MI | Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie                     |
| PR     | Provisies (ESR- aggregatie)                                                       |
| SAAMO  | Samenlevingsopbouw Vlaanderen                                                     |
| SD     | Strategische doelstelling                                                         |
| SERV   | Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen                                           |
| STEM   | Science, Technology, Engineering, Mathematics                                     |
| TO     | Toegewezen Ontvangsten                                                            |
| UDG    | Urban Development Group                                                           |
| VAK    | Vastleggingskredieten                                                             |
| VBM    | Vlaams-Brusselse Media                                                            |
| VCDV   | Vlaams Centrum voor Digitale Veiligheid                                           |
| VCO    | Vlaamse Codex Overheidsfinanciën                                                  |
| VDAB   | Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding                        |
| VEK    | Vereffeningskredieten                                                             |
| VG     | Vlaamse Gemeenschap                                                               |
| VGC    | Vlaamse Gemeenschapscommissie                                                     |
| VILD   | Vlaams Interlevensbeschouwelijke Dialoog                                          |
| VITO   | Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek                                   |
| VLOCA  | Vlaams Open City Architectuur                                                     |
| VLOFIN | Vlaams Overleg Financiële Directies                                               |
| VRD3   | Vlaanderen Radicaal Digitaal 3                                                    |
| VTC    | Vlaamse Toezichtscommissie (voor gegevensbescherming)                             |
| VVSG   | Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten                                        |
| VVP    | Vereniging Vlaamse Provincies                                                     |
| VZW    | Vereniging zonder winstoogmerk                                                    |

|     |                                          |
|-----|------------------------------------------|
| WHO | World Health Organization                |
| WT  | Werking en Toelagen (ESR- aggregatie)    |
| WTA | Wetgevingstechnisch en taalkundig advies |

## VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

### 1. Beleidsinitiatieven

#### SD 1: We versterken de lokale democratie

- Conceptnota ter versterking van de deontologie en integriteit van lokale besturen. Dit zal in 2026 verder decretaal verankerd worden.
- Basisopleiding voor burgemeesters, waarbij werd ingegaan op de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van een burgemeester.
- 10 vormingssessies voor gemeente- en provincieraadsleden over de beleids- en beheerscyclus van de lokale en de provinciale besturen (BBC) en de beleidsrapporten.
- Een omzendbrief met richtlijnen voor de opmaak van het meerjarenplan 2026-2031 volgens de (aangepaste) regels over BBC.

#### SD 2: We versterken de lokale bestuurskracht

- Versterking van de dotatie 'open ruimte' voor de versterking van de meer landelijke gebieden.
- Verderzetting cofinanciering voor de organisatie van de zomerscholen, waarbij 16.756 leerlingen in 2025 deelnamen aan de zomerscholen.
- Voorbereiding nieuwe burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor.
- Opstart van de gemeentelijke vrijwilligerskorpsen, met een projectsubsidie voor Rode Kruis-Vlaanderen
- Oprichting Vlaams Centrum voor Digitale Veiligheid en verdere uitbouw van het Vlaamse Cyber Security Incident Response Team
- Uitbreiding Open Proces Huis met bijkomende functionaliteiten.
- Uitwerken van een visie op vrijwillige fusies en een kader voor de aanpak deze bestuursperiode: conceptnota goedgekeurd door VR op 16/1/2026.

#### SD 3: We bouwen verder aan de modernisering van de relatie tussen religie en staat en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging

- Opstart actualisatie Samenwerkingsakkoord betreffende de erediensten
- Voorbereiding modernisering van het Eredienstendecreet
- Uitrol communicatieve en ondersteunende instrumenten voor het gebruik van Platform Toekomst Parochiekerken
- Opstart pilootproject rond aquamatie

#### SD 4: We versterken de leefbaarheid van steden

- Oproep stadsvernieuwingprojecten 2025 met selectie van 4 projecten en toekenning van 6 conceptsubsidies.
- Organisatie netwerk- en leermoment voor lopende conceptstudies.
- Laatste werkingsjaar van de oproep *Veerkrachtige Steden na corona*.
- Continuering van middelen voor plattelandsinvesteringen en grootstedenbeleid; opheffing decreet op het Vlaams fonds ter stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen (investeringsfonds).

- Afronding trajecten rond regie kwalitatieve verdichting via inzet van een expertenpool. Aanbod gebruikt door 11 provinciale steden.
- Afronding van ondersteuningstrajecten voor provinciale steden (verdichting en klimaatrobuust beleid).
- Opvolgmetingen hittestress binnen thematische projecten *hittebestendige stad*.
- Uitwerking onderzoeksvoorstellen Smart Flanders; stopzetting programma en integratie onder Gemeentehuis van de Toekomst.
- Opvolging EU-stedenbeleid via deelname aan UDG, DGUM en de Interstedelijke Reflectiegroep.

#### SD 5: Auditstrategie en hefboomwerking

- De initiatieven op het vlak van audit worden genomen door Audit Vlaanderen en de daaraan verbonden auditcomités.

## **2. Beleidsevaluaties en onderzoeksinitiatieven**

#### SD 1: We versterken de lokale democratie

- Evaluatierapport betreft een evaluatie van de afschaffing van de opkomstplicht.
- Een tweede evaluatierapport behandelt het verloop van de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024, zowel op juridisch vlak als op vlak van de praktische organisatie en communicatie.
- Een derde evaluatierapport neemt de nieuwe organieke regels met betrekking tot de coalitievorming, de aanduiding van de burgemeester en de vervroegde installatie van de raden onder de loop.

#### SD 2: We versterken de lokale bestuurskracht

- Evaluatie van de fusieoperatie 2025 samen met de 13 fusiebesturen: evaluatierapport ABB gepubliceerd op 13/1/2026.
- Onderzoeksproject door Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing "Naar een kwalitatief sociaal overleg in de Vlaamse publieke sector"
- Evaluatie van alle tussenstructuren om te bouwen aan een optimale architectuur van het bestuurlijk netwerk: onderzoek loopt tot eind juni 2026.

#### SD 5: Auditstrategie en hefboomwerking

- Evaluatie van de verhouding tussen middelen in eigen beheer en externe uitbesteding in functie van een maximale risicoafdekking en een efficiënte inzet van auditmiddelen.

## **3. Nieuwe en belangrijke wijzigingen Vlaamse decreten en besluiten Vlaamse Regering**

#### SD 1: We versterken de lokale democratie

|       |                                                                                                                                                         |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel | <b>Decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat betreft een remediëringstraject na een forensische audit</b> |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Korte omschrijving                 | Dit decreet wijzigt het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur door de provinciegouverneur te belasten met de begeleiding van een remediëringstraject door een gemeente, openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, autonoom gemeentebedrijf of welzijnsvereniging na de oplevering van een forensisch auditrapport ten aanzien van dat bestuur. |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Advies WTA: 6/6/2025<br>Advies inspectie van financiën: 30/5/2025<br>Eerste principiële goedkeuring: 13/6/2025<br>Advies Raad van State: 15/7/2025<br>Definitieve goedkeuring: 5/9/2025<br>Commissie Vlaams Parlement: 7/10/2025<br>Plenaire zitting: 22/10/2025<br>Bekrachtiging: 24/10/2025<br>Belgisch Staatsblad: 14/11/2025                                   |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 24/11/2025                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Betrokken entiteiten               | ABB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel                              | <b>BVR tot delegatie van het belasten van de provinciegouverneur in het kader van de begeleiding van een gemeente, openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, autonoom gemeentebedrijf of welzijnsvereniging bij de uitvoering van een remediëringstraject naar aanleiding van een forensisch auditrapport</b> |
| Korte omschrijving                 | Dit besluit voorziet in een delegatie aan de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur, om de provinciegouverneur te belasten met de begeleidingsopdracht in het kader van een remediëringstraject na een forensische audit bij een gemeente, AGB, OCMW of welzijnsvereniging.                        |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Advies WTA: 29/9/2025<br>Advies inspectie van financiën: 22/9/2025<br>Eerste principiële goedkeuring: 24/10/2025<br>Advies Raad van State: 25/11/2025<br>Definitieve goedkeuring: 5/12/2025<br>Belgisch Staatsblad: 19/12/2025                                                                                     |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 29/12/2025                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Betrokken entiteiten               | ABB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

## SD 2. We versterken de lokale bestuurskracht

|       |                                                                                                                                  |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel | <b>Programmadecreet: wijziging programmadecreet van 20 december 2019 bij de begroting 2020 – subsidie vrijwaring open ruimte</b> |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Korte omschrijving                 | De bestuurskracht van meer landelijke gemeenten wordt blijvend versterkt. De algemene financiering op basis van open ruimte wordt ook in 2026 voortgezet en verhoogd met 3,5%. Vanaf 2026 gaat het budget structureel omhoog met 35 miljoen euro, vanaf 2027 structureel met 10 miljoen euro en vanaf 2028 komt daar nog eens 15 miljoen euro structureel bovenop. Die opstappen worden de daaropvolgende jaren mee geïndexeerd aan 3,5%. |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Eerste principiële goedkeuring: 03/10/2025<br>Strategische adviesraad Landbouw en Visserij: 10/10/2025<br>SERV: 15/10/2025<br>Mobiliteitsraad: 16/10/2025<br>Milieu- en Natuurraad: 16/10/2025<br>Raad van State: 13/10/2025<br>Definitieve goedkeuring: 24/10/2025<br>Plenaire zitting: 16/12/2025-18/12/2025<br>Bekrachtiging: 19/12/2025<br>Belgisch Staatsblad: 30/12/2025                                                            |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 1/1/2026                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Betrokken entiteiten               | ABB, DFB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel                              | <b>Programmadecreet: financiering versterking kleine taalgrensgemeenten</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Korte omschrijving                 | Vier taalgrensgemeenten met minder dan 3000 inwoners (Bever, Herstappe, Mesen en Spiere-Helkijn) zullen vanaf 2026 een bijkomende financiële ondersteuning ontvangen.                                                                                                                                                                                                          |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Eerste principiële goedkeuring: 03/10/2025<br>Strategische adviesraad Landbouw en Visserij: 10/10/2025<br>SERV: 15/10/2025<br>Mobiliteitsraad: 16/10/2025<br>Milieu- en Natuurraad: 16/10/2025<br>Raad van State: 13/10/2025<br>Definitieve goedkeuring: 24/10/2025<br>Plenaire zitting: 16/12/2025-18/12/2025<br>Bekrachtiging: 19/12/2025<br>Belgisch Staatsblad: 30/12/2025 |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Betrokken entiteiten               | ABB, DFB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                    |                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel              | <b>Programmadecreet : wijziging van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds - Eliacompensatie</b>                          |
| Korte omschrijving | De aanvullende dotatie bij het Gemeentefonds ter compensatie van de afschaffing van de Eliataks, die sinds 2008 aan de gemeenten wordt toegekend, wordt gehalveerd in 2026 en volledig opgeheven vanaf 2027. |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Uitvoering vooropgestelde planning | Eerste principiële goedkeuring: 3/10/2025<br>Strategische adviesraad Landbouw en Visserij: 10/10/2025<br>SERV: 15/10/2025<br>Mobiliteitsraad: 16/10/2025<br>Milieu- en Natuurraad: 16/10/2025<br>Raad van State: 13/10/2025<br>Definitieve goedkeuring: 24/10/2025<br>Plenaire zitting: 16/12/2025-18/12/2025<br>Bekrachtiging: 19/12/2025<br>Belgisch Staatsblad: 30/12/2025 |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 1/1/2026<br>1/1/2027 (stopzetting)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Betrokken entiteiten               | ABB, DFB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel                              | <b>Programmadecreet : opheffing decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen</b>                                                                                                                                                  |
| Korte omschrijving                 | Ik hef het decreet inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen op, alsook het bijhorende uitvoeringsbesluit van 12 mei 2017. De middelen voor het grootstedenbeleid (Antwerpen, Gent, Mechelen, Oostende en Sint-Niklaas) krijgen vanaf 2026 een rechtsbasis in het uitgavendecreet.         |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Eerste principiële goedkeuring: 3/10/2025<br>Strategische adviesraad Landbouw en Visserij: 10/10/2025<br>SERV: 15/10/2025<br>Mobiliteitsraad: 16/10/2025<br>Milieu- en Natuurraad: 16/10/2025<br>Raad van State: 13/10/2025<br>Definitieve goedkeuring: 24/10/2025<br>Plenaire zitting: 16/12/2025-18/12/2025<br>Bekrachtiging: 19/12/2025<br>Belgisch Staatsblad: 30/12/2025 |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 1/1/2026                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Betrokken entiteiten               | Agentschap Binnenlands Bestuur en Departement Financiën en Begroting                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel              | <b>Decreet instemming samenwerkingsakkoord BLEU</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Korte omschrijving | Decreet van 4 april 2025 tot instemming met het samenwerkingsakkoord van 10 januari 2024 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot de toewijzing en de verdeling van het bedrag dat is vastgelegd in artikel 2 van de beslissing van het Comité van Ministers van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) van 14 december 2001, zoals gewijzigd bij de beslissing van het Comité van Ministers van de BLEU van 31 augustus 2021 |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Uitvoering vooropgestelde planning | Advies Raad van State: 16/01/2025<br>Definitieve goedkeuring: 14/02/2025<br>Commissie Vlaams Parlement: 11/03/2025<br>Plenaire zitting: 26/03/2025<br>Bekrachtiging: 4/04/2025<br>Publicatie Belgisch Staatsblad: 15/04/2025 |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 25/04/2025                                                                                                                                                                                            |
| Betrokken entiteiten               | ABB, DFB, FOD Financiën                                                                                                                                                                                                      |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel                              | <b>Programmadecreet : wijziging decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten</b>                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Korte omschrijving                 | Met deze wijziging wordt het decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten (LEKP-decreet) gewijzigd met ingang van 1 januari 2026 met de bedoeling de lokale besturen een aangepast kader te verschaffen voor de laatste uitbetaling van de LEKP-subsidie. Tevens wordt het LEKP-decreet met deze wijziging opgeheven op 1 januari 2027.             |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Advies JoKER: 15/9/2025<br>Eerste principiële goedkeuring: 3/10/2025<br>Strategische adviesraad Landbouw en Visserij: 10/10/2025<br>SERV: 15/10/2025<br>Mobiliteitsraad: 16/10/2025<br>Milieu- en Natuurraad: 16/10/2025<br>Raad van State: 13/10/2025<br>Definitieve goedkeuring: 24/10/2025<br>Plenaire zitting: 16/12/2025-18/12/2025<br>Bekrachtiging: 19/12/2025<br>Belgisch Staatsblad: 30/12/2025 |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 1/1/2026, stopzetting 1/1/2027                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Betrokken entiteiten               | ABB, DFB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel                              | <b>BVR wijziging BVR rechtspositieregeling, tucht, statuut en wijzigingsbepalingen</b>                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Korte omschrijving                 | Besluit van de Vlaamse Regering van 23 januari 2026 tot wijziging van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling en de tuchtprocedure van het personeel van de lokale en provinciale besturen                                                                                                                                                 |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Taal- en legistiek advies: 3/07/2025<br>Advies inspectie van financiën: 22/06/2025<br>Eerste principiële goedkeuring: 14/07/2025<br>Advies Comité C1: 12/11/2025<br>Advies VMRI: 22/09/2025<br>Tweede principiële goedkeuring: 12/12/2025<br>Advies Raad van State: 8/01/2026<br>Definitieve goedkeuring: 23/01/2026<br>Belgisch Staatsblad: 10/02/2026 |

|                         |                     |
|-------------------------|---------------------|
| Stand van de uitvoering | In werking getreden |
| Betrokken entiteiten    | ABB                 |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel                              | <b>BVR drie weken vakantie VIA-6</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Korte omschrijving                 | Besluit van de Vlaamse Regering van 21 februari 2025 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 januari 2023 tot vaststelling van de minimale voorwaarden van de rechtspositieregeling van het personeel van lokale en provinciale besturen, wat betreft de regeling van het recht op drie opeenvolgende weken vakantie voor VIA-personeelsleden |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Advies Raad van State: 10/02/2025<br>Definitieve goedkeuring: 21/02/2025<br>Bekrachtiging: 21/02/2025<br>Publicatie Belgisch Staatsblad: 13/03/2025                                                                                                                                                                                                                |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 01/01/2025                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Betrokken entiteiten               | ABB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel                              | <b>Programmadecreet : opheffing decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen</b>                                                                                                                                                  |
| Korte omschrijving                 | Ik hef het decreet inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen op en hervorm het plattelandsfonds tot een volwaardige algemene financiering, met een nieuwe decretale basis in het programmadecreet                                                                                          |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Eerste principiële goedkeuring: 3/10/2025<br>Strategische adviesraad Landbouw en Visserij: 10/10/2025<br>SERV: 15/10/2025<br>Mobiliteitsraad: 16/10/2025<br>Milieu- en Natuurraad: 16/10/2025<br>Raad van State: 13/10/2025<br>Definitieve goedkeuring: 24/10/2025<br>Plenaire zitting: 16/12/2025-18/12/2025<br>Bekrachtiging: 19/12/2025<br>Belgisch Staatsblad: 30/12/2025 |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 1/1/2026                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Betrokken entiteiten               | ABB, DFB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

SD 3. We bouwen verder aan de modernisering van de relatie tussen religie en staat en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging

|       |                                                       |
|-------|-------------------------------------------------------|
| Titel | <b>BVR wijziging BVR subsidies gebouwen eredienst</b> |
|-------|-------------------------------------------------------|



|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Korte omschrijving                 | Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 december 2013 betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst en gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Advies WTA: 28/02/2025<br>Advies inspectie van financiën: 19/03/2025<br>Eerste principiële goedkeuring: 28/03/2025<br>Advies Raad van State: 05/05/2025<br>Definitieve goedkeuring: 09/05/2025<br>Belgisch Staatsblad: 28/05/2025                                                       |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 07/06/2025                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Betrokken entiteiten               | ABB                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel                              | <b>Decreet wijziging decreet begraafplaatsen digitalisering aangifte overlijden</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Korte omschrijving                 | Ontwerp van decreet over het platform voor overlijdensadministratie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Uitvoering vooropgestelde planning | Advies inspectie financiën: 6/01/2025<br>Begrotingsakkoord: 29/01/2025<br>Eerste principiële goedkeuring: 31/01/2025<br>Advies VTC: 25/02/2025<br>Tweede principiële goedkeuring: 14/03/2025<br>Advies Raad van State: 16/04/2025<br>Definitieve goedkeuring: 25/04/2025<br>Commissie Vlaams Parlement: 01/07/2025<br>Plenaire zitting: 09/07/2025<br>Bekrachtiging: 14/07/2025<br>Belgisch Staatsblad: 18/08/2025 |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 01/11/2025                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Betrokken entiteiten               | ABB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

## ISE STEDENBELEID

### SD 4. We versterken de leefbaarheid van steden

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel              | <b>Programmadecreet : opheffing decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen</b>                                                                                                                                                              |
| Korte omschrijving | Ik hef het decreet inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen op om uitvoering te geven aan de stopzetting van de subsidie voor stadsvernieuwingprojecten. Het decreet blijft echter van toepassing op alle stadsvernieuwingprojecten voor 2026 om de continuïteit van de lopende projecten te voorzien |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Uitvoering vooropgestelde planning | Eerste principiële goedkeuring: 3/10/2025<br>Strategische adviesraad Landbouw en Visserij: 10/10/2025<br>SERV: 15/10/2025<br>Mobiliteitsraad: 16/10/2025<br>Milieu- en Natuurraad: 16/10/2025<br>Raad van State: 13/10/2025<br>Definitieve goedkeuring: 24/10/2025<br>Plenaire zitting: 16/12/2025-18/12/2025<br>Bekrachtiging: 19/12/2025<br>Belgisch Staatsblad: 30/12/2025 |
| Stand van de uitvoering            | In werking getreden op 1/1/2026                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Betrokken entiteiten               | ABB, DFB                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

#### 4. Decreetsevaluaties

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Titel                   | <b><i>Evaluatie van de kiesregelgeving</i></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Korte omschrijving      | In 2025 zijn drie evaluatierapporten opgeleverd over de lokale en provinciale verkiezingen van 13 oktober 2024. De regelgeving opgenomen in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 en het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 is geëvalueerd. Ook de bepalingen over de installatie van de bestuursorganen in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en het Provinciedecreet van 9 december 2005 zijn geëvalueerd. |
| Stand van de uitvoering | Opgeleverd                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| SD                      | SD 1. We versterken de lokale democratie.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

#### IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'

Niet van toepassing.

#### X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'

Niet van toepassing.

#### XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE'

#### ISE BINNENLAND

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Arrest             | <b>Arrest nr. 124/2025 van het Grondwettelijk Hof inzake het beroep tot gedeeltelijke vernietiging van het decreet van het Vlaamse Gewest van 26 april 2024 « tot wijziging van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 », ingesteld door de ivzw « Internationale Vereniging Diyanet van België » en anderen.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Korte omschrijving | <p>Het Grondwettelijk Hof behandelde het beroep tegen het Vlaams decreet van 26 april 2024, dat bijkomende erkenningsvoorwaarden voor de lokale geloofsgemeenschappen en bijkomende verplichtingen voor besturen van de erediensten invoerde. De verzoekende partijen vroegen de vernietiging van onder meer de verplichting om zich in te spannen voor federale bezoldiging van bedienaars en het nieuwe verbod op financiering of ondersteuning die de onafhankelijke uitoefening van decretale opdrachten zou aantasten. Het Hof oordeelde dat de bepalingen over de inspanningsverbintenis betreffende de federale wedde binnen de Vlaamse bevoegdheid vallen en de vrijheid van godsdienst niet schenden, zodat het beroep op dat punt werd verworpen. De bepalingen die het ruime verbod op financiering of ondersteuning invoerden, achtte het Hof daarentegen disproportioneel en strijdig met de vrijheid van godsdienst. Het vernietigde daarom de artikelen 3 en 13 van het decreet, en verwierp het beroep voor het overige.</p> <p>Na vijf jaar, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van dit decreet, evalueert de Vlaamse Regering de toepassing en de doeltreffendheid van dit decreet en legt ze de evaluatie voor aan het Vlaams Parlement. Dat traject start in november 2026.</p> |
| SD                 | SD 3: we bouwen verder aan de modernisering van de relatie tussen religie en staat en de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Arrest             | <b>Arrest nr. 85/2025 van het Grondwettelijk Hof in zake de beroepen tot vernietiging van het Vlaamse decreet van 16 juni 2023 « tot wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, wat betreft de beëindiging van de hoedanigheid van het statutaire personeelslid », ingesteld door het « Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt, Lokale en Regionale Besturen Regio Vlaanderen » en anderen, door Pieter Vanhoutte, door Sibylle Cuypers, door de vzw « Exello.net » en anderen en door de Algemene Centrale Openbare Diensten en anderen.</b>                                                                                                                                                                                                                                   |
| Korte omschrijving | <p>Het arrest betreft meerdere beroepen tot vernietiging van het Vlaamse decreet van 16 juni 2023, dat de ontslagregeling voor statutaire personeelsleden van provincies en lokale besturen grondig wijzigde.</p> <p>Het Hof bevestigt dat Vlaanderen bevoegd is om het statuut van lokaal en provinciaal personeel te regelen en dat de verwijzing naar de federale Arbeidsovereenkomstenwet geen bevoegdheidsoverdracht inhoudt. Het Hof vernietigt het decreet echter volledig omdat de nieuwe regeling, die contractuele ontslagregels van toepassing maakt op statutair personeel en de mogelijkheid tot re-integratie na een onrechtmatig ontslag wegneemt, een aanzienlijke en ongerechtvaardigde achteruitgang vormt van het grondwettelijk beschermde recht op arbeid en billijke arbeidsvoorwaarden (art. 23 Gw.). Hoewel het decreet ook</p> |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | de bevoegdheid van arbeidsgerechten uitbreidde, oordeelt het Hof dat dit via impliciete bevoegdheden wel verdedigbaar was, maar niet los kan worden gezien van de vernietigde bepalingen. De gevolgen van het decreet worden tijdelijk gehandhaafd tot de datum van uitspraak, om rechtsonzekerheid te vermijden.<br>De minister heeft een startnota aan de sociale partners in het comité C1 voorgelegd om samen een nieuwe, coherente en gedragen ontslagregeling voor lokale en provinciale besturen uit te werken. |
| SD | SD 2: We versterken de lokale bestuurskracht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

## **XII. METADATAFICHES INDICATOREN**

### **ISE BINNENLAND**

#### **INDICATOR DE VERHOUDING INKOMSTEN UIT VLAAMSE MIDDELEN EN LOKALE UITGAVEN**

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Benaming                            | De gemeentelijke ontvangsten uit de algemene financiering tegenover die uit de specifieke financiering                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Soort indicator                     | Effectindicator                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Berekeningswijze                    | De ontvangsten die de gemeenten en OCMW's geboekt hebben op MAR 7400/4 voor de algemene werkingssubsidies en op MAR 7405/9 voor de specifieke werkingssubsidies, ongeacht welk overheidsniveau die subsidies heeft toegekend.                                                                                                                                                                                                                                            |
| Bron                                | ABB (digitale rapportering van de gemeenten over hun Jaarrekening)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Meetfrequentie                      | Jaarlijks op basis van de recentste beschikbare jaarrekeningcijfers                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Kwaliteitsbeoordeling               | De indicator is niet formeel door de VSA, andere overheden of externen 'gecertificeerd'. De VSA gebruikt de BBC-data, waarop de berekening van de indicator gebaseerd is wel in publicaties op haar website. De jaarrekeningen van de lokale besturen zijn ook onderworpen aan het goedkeuringstoezicht van de Vlaamse overheid. De rekeningen worden alleen goedgekeurd als ze een waar en getrouw beeld geven van de uitgaven en de ontvangsten van het lokaal bestuur |
| Reeds gebruikt in andere documenten | BBT Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Audit Lokale Besturen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

### **ISE STEDENBELEID**

#### **INDICATOR TEVREDENHEID OVER GRAAG WONEN IN GEMEENTE EN OVER DE GEMEENTE**

|          |                                                                                                                                                           |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Benaming | Evolutie tevredenheid over graag wonen in gemeente of<br>Evolutie tevredenheid over de gemeente opgedeeld voor<br>- Centrumsteden<br>- Provinciale steden |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                     |                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kleinere steden (Kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau)</li> <li>- Plattelandsgemeenten</li> </ul>                      |
| Soort indicator                     | Omgevings- of effectindicator                                                                                                                                             |
| Berekeningswijze                    | De indicator evolutie tevredenheid over graag wonen in gemeente is een survey-indicator in de gemeente- en stadsmonitor                                                   |
| Bron                                | ABB                                                                                                                                                                       |
| Meetfrequentie                      | 3-jaarlijks <ul style="list-style-type: none"> <li>- cijfers 2023 in editie 2024</li> <li>- cijfers 2026 in editie 2027</li> <li>- cijfers 2029 in editie 2030</li> </ul> |
| Kwaliteitsbeoordeling               | De indicator is een omgevingsindicator op basis van surveygegevens. Ze biedt info om beleid te onderbouwen en tendensen tussen en binnen lokale besturen te analyseren.   |
| Reeds gebruikt in andere documenten | Deze indicator werd in deze vorm nog niet opgenomen in eerdere documenten                                                                                                 |

## ISE AUDIT LOKALE BESTUREN

### INDICATOR: DE REALISATIEGRAAD VAN DE AANBEVELINGEN UIT AUDITS

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Benaming              | De evolutie van de realisatiegraad van de aanbevelingen uit audits.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Soort indicator       | Output-indicator                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Berekeningswijze      | <p>De realisatiegraad van de aanbevelingen van Audit Vlaanderen vormt een graadmeter van hoe lokale besturen hier mee omgaan, wat de evolutie is en waar belangrijke aandachtspunten liggen.</p> <p>Deze indicator geeft voor de opgevolgde aanbevelingen het percentage weer van het aantal gerealiseerde aanbevelingen. De streefwaarde is een stijging t.o.v. de realisatiegraad van eind 2024. De resultaten moeten evenwel met de nodige omzichtigheid benaderd worden. Audit Vlaanderen volgde immers aanbevelingen op bij besturen waar een risicogedreven audit plaatsvond, alsook in het kader van steekproefsgewijze opvolgaudits die prioritair focusten op incidentgedreven (forensische) audits en op thema-audits met belangrijke onvoldoende beheerste risico's. Het is niet zo dat een stijging in de feiten ook automatisch betekent dat de realisatiegraad bij de niet-opgevolgde besturen is gestegen.</p> |
| Bron                  | Audit Vlaanderen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Meetfrequentie        | In functie van de jaarlijkse planning van de opvolgaudits en de planning van de risicogedreven audits.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Kwaliteitsbeoordeling | Niet van toepassing                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                     |                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Reeds gebruikt in andere documenten | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ondernemingsplan en Rapportering ondernemingsplan Audit Vlaanderen</li> <li>- Jaarverslag Audit Vlaanderen</li> </ul> |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|